

Regeringens proposition

1983/84: 94

med förslag till ädellövskogslag, m. m.;

beslutad den 15 december 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovannämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ädellövskogslag som ersätter den nuvarande lagen om bevarande av bokskog och syftar till att ge skydd även åt andra ädla lövträd än bok. Enligt förslaget skall marker med ädellövskog även i fortsättningen användas för ädellövskogsbruk om inte länsstyrelsen medger annat. För att slutavverkning av ädellövskog skall få påbörjas krävs skogsvårdsstyrelsens medgivande. Statsbidrag skall enligt förslaget kunna lämnas bl. a. till anläggning och skötsel av ädellövskogar.

Den nya lagen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1984.

1 Förslag till

Ädellövskogslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag syftar till att bevara landets ädellövskogar för framtiden.

I fråga om skötseln av ädellövskog på skogsmark gäller i övrigt bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979: 429).

I naturvårdslagen (1964: 822) finns särskilda bestämmelser som kan tillämpas om ytterligare åtgärder behövs för det ändamål som anges i första stycket.

2 § Med ädla lövträd avses i denna lag de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn.

3 § Med ädellövskog avses i denna lag:

1. Skogsbestånd i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län som utgörs av ädla lövträd till minst 70 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

2. Skogsbestånd i övriga delar av landet som utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

3. Trädbestånd på betesmarker, som inte är att anse som jordbruksmark, om beståndet utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent. Av de ädla lövträden skall minst tio träd per hektar ha en diameter av minst 30 centimeter på en höjd av 1,3 meter över marken. Markens areal skall uppgå till minst ett hektar.

Har skogsvårdsstyrelsen enligt 7 § beslutat viss trädslagssammansättning vid förnyring av ädellövskog, skall skogen betraktas som ädellövskog även om andelen lövträd under en tid är lägre än som anges i första stycket.

4 § Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran lämna besked om visst skogsbestånd eller trädbestånd på betesmark är att anse som ädellövskog.

5 § I bestånd som avses i 3 § får inte vidtas åtgärder som innebär att beståndets egenskap av ädellövskog förloras. Efter slutavverkning i skogsbestånd skall ny ädellövskog anläggas på området.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge undantag från första stycket. I samband med medgivande av undantag får länsstyrelsen föreskriva att ny ädellövskog anläggs på annat ställe inom en brukningsenhet.

För anläggning av ny ädellövskog gäller 7 § andra – fjärde styckena.

6 § Utan hinder av 5 § första stycket får mark användas i enlighet med stadsplan eller byggnadsplan eller i enlighet med beslut som gäller för företag vars tillåtlighet har prövats i särskild ordning.

7 § Slutavverkning i skogsbestånd som avses i 3 § får inte påbörjas innan skogsvårdsstyrelsen lämnat medgivande därtill.

I samband med medgivande enligt första stycket får skogsvårdsstyrelsen meddela särskilda föreskrifter angående det sätt på vilket slutavverkningen och den därav föranledda anläggningen av ny ädellövskog skall genomfö-

ras. Föreskrifter får även meddelas i annat fall då särskilda åtgärder behövs för skydd eller vård av viss ädellövskog.

I föreskrift enligt andra stycket får vite sättas ut. Om föreskriften inte följs, får skogsvårdsstyrelsen förordna att däri angiven åtgärd skall vidtas på den försumliga bekostnad.

Som villkor för medgivande enligt första stycket får skogsvårdsstyrelsen kräva att säkerhet ställs för att föreskrivna åtgärder fullgörs.

8 § Av allmänna medel kan lämnas bidrag till kostnader för åtgärder, som behövs för att trygga återväxten av ädellövskog.

9 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 5 § första stycket första meningen, 7 § första stycket eller mot en föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 7 § andra stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

10 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär. Statens naturvårdsverk får överklaga länsstyrelsens beslut.

Skogsvårdsstyrelsens beslut får överklagas hos skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens beslut får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984, då lagen (1974:434) om bevarande av bokskog skall upphöra att gälla.

Ersättningsbestämmelserna i 6 § lagen om bevarande av bokskog gäller dock alltjämt om beslut att vägra tillstånd till avverkning av bokskog meddelats före den nya lagens ikraftträdande. Beslut enligt 2, 3, 5 eller 10 § förstnämnda lag skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar annat.

2 Förslag till

Lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822)

Härigenom föreskrivs att 25 § naturvårdslagen (1964: 822) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

Ägare av fastighet och innehavare av särskild rätt till fastighet är berättigade till ersättning av staten i den utsträckning som anges i 26, 28 och 30 §§. Att i vissa fall även borgenär, som har pantträtt i fastigheten, är berättigad till ersättning framgår av 34 § andra stycket. Om inlösen av fastighet finns föreskrifter i 27 §.

I fråga om ersättning och inlösen skall expropriationslagen (1972: 719) i tillämpliga delar lända till efterrättelse i den mån avvikande bestämmelser

¹ Senaste lydelse 1982: 1097.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ej meddelas i denna lag. 4 kap. 3 § expropriationslagen skall äga tillämpning i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol.

I fråga om ersättning med anledning av att avverkning eller återväxtåtgärd som avses i lagen (1974:434) om bevarande av bokskog förbjudits eller att tillstånd till sådan avverkning eller åtgärd vägrats eller förenats med föreskrifter gäller bestämmelserna i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984. Har beslut som avses i 25 § tredje stycket i äldre lydelse meddelats före ikraftträdandet, gäller dock fortfarande nämnda bestämmelse.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-11-03

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, Rainer, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Thunborg

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Lagrådsremiss med förslag till ädellövskogslag

1 Inledning

Enligt lagen (1974: 434) om bevarande av bokskog krävs särskilt tillstånd för avverkning av bokskog och för byte av trädslag på område där bokskog har avverkats. Frågan om skydd av värdefulla ädellövskogar över huvud aktualiserades i prop. 1978/79: 110 om riktlinjer för skogspolitiken, m. m. Med anledning härav uppdrog regeringen den 28 juni 1979 åt statens naturvårdsverk att närmare utreda behovet av och förutsättningarna för skydd av särskilt värdefulla ädellövskogar. Naturvårdsverket skulle vid fullgörandet av uppdraget samråda med bl. a. skogsstyrelsen.

I oktober 1982 överlämnade naturvårdsverket promemorian Ädellövskog, förslag till skydd och vård. I skrivelse i oktober 1982 till regeringen redovisade skogsstyrelsen kompletterande och i vissa delar avvikande förslag i samma fråga. Förslagen har remissbehandlats.

Till protokollet i detta ärende bör fogas dels utdrag ur naturvårdsverkets förslag och skogsstyrelsens förslag som *bilaga 1*, dels en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena som *bilaga 2*.

2 Allmän motivering

2.1 Allmänna utgångspunkter

Skogsmarken i vårt land domineras av trädslagen tall, gran och björk. Beståndsbildande skog av s. k. ädla lövträd, nämligen alm, ask, avenbok, bok, ek, lind och lönn, finns endast på en halv procent av skogsmarksarealen, dvs. ca 110 000 ha, och är koncentrerad till södra Sverige. Dessutom förekommer ädla lövträd insprängda i andra skogar över betydligt större areal. Av den totala arealen beståndsbildande ädellövskog utgörs ca 50 000 ha av ekskog och lika stor areal av bokskog. Som beståndsbildande

trädslag bland övriga ädla lövträd dominerar ask. Ekbevuxna hagmarker som förekommer främst i Mellansverige har ofta stora likheter med den egentliga ädellövskogen. De skiljer sig från denna genom att marken betas och träden står glesare. Ädellövskogsmarken har minskat i omfattning under en lång period och beräknas nu uppgå till ca 10 000 ha. Ädellövskogen är en rest av mer vidsträckta skogar som fanns för flera tusen år sedan då klimatet var varmare än nu. I takt med klimatförsämringen, ökad konkurrens från björk, asp och gran och ett intensivare jordbruk har arealen ädellövskog minskat kraftigt. Under de senaste decennierna har inriktningen av skogsbruket bidragit till en ytterligare minskning.

Den särskilt snabba minskningen av bokskogsarealen gav i början av 1970-talet anledning till särskilda åtgärder från statsmakternas sida. På min föredragning beslutade regeringen år 1974 att föreslå riksdagen att besluta om lagstiftning till skydd för bokskogen, den s. k. bokskogslagen (prop. 1974: 73, JoU 18, rskr 240). Redan i förarbetena till den lagen diskuterades behovet av skydd även för andra värdefulla ädellövskogar. Utvecklingen för dessa skogar bedömdes emellertid då inte vara lika ogynnsam som för bokskogen. Frågan togs upp på nytt i anslutning till beslutet år 1979 om skogspolitiken. De förslag som naturvårdsverket och skogsstyrelsen med anledning härav fick i uppdrag att utforma bygger på uppfattningen att skogar och betesmarker med ädla lövträd utgör ett värdefullt inslag i den svenska naturmiljön och att det är ett nationellt intresse att de ges ett bättre skydd. Ädellövskogen har också betydelse för skogsnäringen genom att den producerar värdefullt virke som annars måste importeras.

Naturvårdsverket och skogsstyrelsen är eniga om att ett aktivt ädellövskogsbruk är en grundläggande förutsättning för att bevara ädellövskogen. Enligt naturvårdsverket är det inte i första hand avverkningen som sådan som är ett hot mot ädellövskogen utan övergången till annat trädslag efter avverkningen. Verket anser att bokskogslagen i stort sett har fungerat bra för det ändamål som avsågs och föreslår mot denna bakgrund att bokskogslagens tillämpningsområde vidgas till att gälla även annan ädellövskog än bokskog samt vissa hagmarker med bestånd av ädla lövträd. Det innebär i princip att slutavverkning av ädellövskog och byte av trädslag inte skall få ske utan tillstånd. För att underlätta för skogsägaren att vidta återväxtåtgärder och ungskogsröjning skall enligt förslaget statsbidrag kunna utgå till sådana åtgärder. För att vidmakthålla hagmarker med ädla lövträd skall bidrag kunna lämnas för fortsatt betesdrift m. m. Naturvårdsverket påpekar att de särskilda naturvårdsintressen som inte kan hävdas på detta sätt liksom hittills får tillgodoses genom tillämpning av naturvårdslagstiftningen.

Skogsstyrelsen anser att naturvårdsverket har överdrivit det omedelbara behovet av särskild lagstiftning på området. Styrelsen anser vidare att naturvårdsverket har beskrivit erfarenheterna av bokskogslagstiftningens tillämpning som alltför positiva. Enligt skogsstyrelsen har bokskogslagen

ibland lett till ett passivt bevarande av bokskogen vilket inte var meningen. Skogsstyrelsen anser att ädellövskogen kan bevaras genom tillämpning av skogsvårdslagstiftningen, om tillämpningsföreskrifterna preciseras i vissa avseenden. Genom att de närmaste åren följa ädellövskogens utveckling noggrant kan underlag erhållas för en bedömning av behovet av särskild lagstiftning. Som alternativ föreslår skogsstyrelsen att en bestämmelse om krav på tillstånd för slutavverkning av ädellövskog förs in i skogsvårdslagen, vilket innebär att skogsvårdsmyndigheterna skulle få ansvaret för skyddet av ädellövskogen.

Det råder stor enighet bland remissinstanserna om behovet av särskilda åtgärder i syfte att behålla huvuddelen av den ädellövskog som finns kvar i vårt land. Några remissinstanser anser att förslagen inte är tillräckligt långtgående i detta avseende. En instans anser att förslagen borde ha koncentrerats mer till de särskilt skyddsvärda skogarna.

När det gäller de föreslagna formerna för skyddet av ädellövskogarna är remissinstanserna däremot delade. De flesta remissinstanserna förordar något av skogsstyrelsens förslag med en klar övervikt för det alternativ som innebär att särskilda bestämmelser för ädellövskogar förs in i skogsvårdslagen. Flertalet av dem som företräder naturvårdens intressen ansluter sig dock till naturvårdsverkets förslag. Ett par remissinstanser kan tänka sig att man inför en reglering enligt naturvårdsverkets förslag men efter en viss tid ersätter denna med en ordning som i huvudsak överensstämmer med vad skogsstyrelsen har föreslagit. Kungl. Vetenskapsakademien och Svenska naturskyddsföreningen anser att man bör gå längre i regleringen än vad naturvårdsverket har föreslagit, medan företrädare för olika skogsägaregrupper önskar en svagare reglering än vad skogsstyrelsen har föreslagit.

Som naturvårdsverket har framhållit är ädellövskogen, vari jag inbegriper också hagmarker med ädla lövträd, en karakteristisk och värdefull del av det svenska landskapet. Ädellövskogarna erbjuder stora skönhetsupplevelser och de har stor betydelse för friluftslivet. Ädellövskogen är vår aratrikaste skogstyp och är av stort intresse från kulturhistorisk synpunkt. Också från rent skogliga synpunkter måste ädellövskogen betraktas som en viktig naturresurs med värdefulla egenskaper. Enligt min mening talar följaktligen flera skäl för att ädellövskogen bevaras för framtiden. Från allmän synpunkt är det enligt min bedömning angeläget att bevara ädellövskog i en omfattning som i huvudsak motsvarar nuvarande areal.

Jag delar naturvårdsverkets, skogsstyrelsens och remissinstansernas uppfattning att det nu är nödvändigt att vidta åtgärder för att skydda också den ädellövskog som inte är bokskog. Som naturvårdsverket och skogsstyrelsen har anfört sker ett bevarande av ädellövskogen i huvudsak bäst genom ett rationellt ädellövskogsbruk. Strävan bör vara att åstadkomma omväxlande och natursköna skogar. Detta kan enligt min mening ske bara genom kontinuerligt aktiva åtgärder. Det gäller naturligtvis i ännu högre

grad hagmarkerna vars karakteristiska miljö bäst vårdas genom bete eller slåtter.

Det skydd som nu bör skapas för all ädellövskog bör vara lika starkt som det skydd som f. n. gäller bokskogen. Jag föreslår att skyddet för ädellövskogen tas upp i en särskild lag som ersätter bokskogslagen. Mot bakgrund av mitt nyss gjorda ställningstagande som innebär att den totala ädellövskogsarealen inte får minskas i nämnvärd grad, bör i den nya lagen föreskrivas att det i bestånd med ädellövskog inte får vidtas åtgärder som innebär att skogens egenskap av ädellövskog förloras. Därigenom förhindras att en ädellövskog omförs till en skog med andra trädslag eller att marken tas i anspråk för annat ändamål. Denna huvudregel bör inte gälla undantagslöst bl. a. med hänsyn till att det kan finnas enstaka ädellövskogar av mindre intresse från naturvårdssynpunkt. För att bevara ädellövskogen för framtiden är det vidare inte alltid nödvändigt att det efter slutavverkning anläggs ny ädellövskog på just den mark som avverkats. Det kanske finns lämpligare mark härför på annat ställe på en brukningsenhet. Undantag bör således kunna medges, när det finns särskilda skäl. Frågor om undantag är naturvårdsfrågor som bör prövas av länsstyrelsen. Ett medgivande om undantag bör kunna förenas med villkor om att ny ädellövskog skall anläggas på ett annat ställe inom en brukningsenhet.

Det är angeläget att länsstyrelsen vid bedömningen av dispensfrågor gör planmässiga överväganden. Som underlag för prövningen bör länsstyrelsernas naturvårdsinventeringar och de översiktliga skogsinventeringar som görs av skogsvårdsstyrelserna kunna utnyttjas.

En utgångspunkt vid utformningen av den nya lagen är att det är genom ett rationellt ädellövskogsbruk som huvuddelen av ädellövskogen skall bevaras. Detta får betydelse i olika hänseenden. Bl. a. bör skogsvårdsstiftningen tillämpas i fråga om ädellövskogens vård och skötsel i den mån särskilda föreskrifter inte har meddelats i den nya lagen. Sådana föreskrifter behövs i fråga om slutavverkning och föryngring. Om en slutavverkning inte sker på rätt sätt kan nämligen föryngringsarbetet helt omöjliggöras eller i varje fall försvåras och fördröjas. De kunskaper som behövs för föryngringen av skilda slag av ädellövskogar kan rimligen inte krävas av varje berörd skogsägare. Sådana kunskaper finns hos skogsvårdsstyrelserna. Mot bakgrund härav bör i den nya lagen föreskrivas en skyldighet att inhämta skogsvårdsstyrelsens tillstånd innan slutavverkning får ske i en ädellövskog. I samband med att sådant tillstånd ges bör skogsvårdsstyrelsen regelmässigt föreskriva de åtgärder som behövs för skydd eller vård av skogen eller för att trygga återväxten. För sådana åtgärder bör statligt stöd kunna utgå.

Den nu förordade tillståndsprövningen har till enda syfte att trygga en tillfredsställande återväxt av ädellövskog. Det innebär att tillstånd alltid skall lämnas när en slutavverkning är tillåten enligt skogsvårdslagen. Detta är en konsekvens av principen att ädellövskogen bör bevaras genom ett

aktivt ädellövskogsbruk. Av denna princip får vidare anses följa att det inte finns anledning att i den nya lagen – i motsats till vad som skett i fråga om bokskogslagen – föra in bestämmelser som ger stöd för så ingripande åtgärder i naturvårdens intresse att ett rationellt ädellövskogsbruk avsevärt försvåras. Behov av ett så starkt skydd från naturvårdssynpunkt kan antas uppkomma bara i undantagsfall och då främst för att tillgodose vetenskapliga intressen. För dessa fall är det enligt min mening naturligt – såsom också skett i fråga om särskilt skyddsvärd bokskog – att tillämpa naturvårdslagen.

I enlighet med de principiella ställningstaganden som riksdagen gjorde med anledning av propositionen med förslag till lag om bevarande av bokskog, m. m. gäller att en markägare inte är berättigad till ersättning av staten, om han vägras att omföra en ädellövskog till barrskog eller att avveckla en ädellövskog för att kunna använda marken till annat ändamål än skogsbruk. Frågan om ersättning för intrång i pågående markanvändning kan aktualiseras först när föreskrifterna är så ingripande att de hindrar ett fortsatt ädellövskogsbruk. Som jag nyss har anfört skall den nya lagen inte ge stöd för så ingripande beslut. Den behöver därför inte innehålla några bestämmelser om ersättning för sådant intrång. Till frågan om statsbidrag till kostnader för återväxtåtgärder återkommer jag i det följande.

2.2 Lagens tillämpningsområde

2.2.1 Trädslag

<p>Mitt förslag: Som ädla lövträd enligt lagen räknas de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn. Rödek och sykomorlönn räknas inte som ädla trädslag.</p>

Naturvårdsverkets förslag: Verkets förslag överensstämmer med mitt.

Remissinstanserna: De allra flesta godtar naturvårdsverkets förslag. En remissinstans anser att trädslaget fågelbär inte bör omfattas av lagstiftningen.

Skäl för mitt förslag: Mina skäl för avgränsningen överensstämmer med naturvårdsverkets. Enligt verket, som hänvisar till de särskilda förhållanden som råder bl. a. i Skaraborgs län, är det angeläget att fågelbär räknas till de ädla lövträden. Jag har ingen annan mening.

2.2.2 Definitioner av ädellövskog

Mitt förslag: Med ädellövskog i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län avses skogar om minst ett halvt hektar som till minst 70 procent består av ädla lövträd. För att en skog skall räknas som ädellövskog i resten av landet räcker det med att den består av minst 50 procent ädla lövträd under förutsättning att andelen lövträd över huvud uppgår till minst 70 procent. Som ädellövskog i lagens mening räknas även hagmarker om minst ett hektar, om beståndet av träd består av minst 70 procent lövträd och minst 50 procent ädla lövträd och av dessa senare minst tio stycken har en diameter av minst 30 cm på en höjd av 1,3 m över marken.

Naturvårdsverkets förslag: Verkets förslag överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: De allra flesta godtar naturvårdsverkets förslag. Länsstyrelsen i Malmöhus län förordar att det lägre kravet på andelen ädla lövträd skall gälla även i de sydligaste länen. Flera remissinstanser kommenterar och diskuterar i sammanhanget skyddet för hagmarkerna med ädla lövträd. Kommentarererna görs med utgångspunkt i en jämförelse mellan naturvårdsverkets och skogsstyrelsens förslag. Hur dessa förslag skiljer sig åt har jag redovisat i det föregående (avsnitt 2. 1). Några remissinstanser anser att hagmarkerna bör kunna skyddas tillräckligt med stöd av naturvårdslagen. Någon anser att hagmarkerna bör inordnas under lagen (1979: 425) om skötsel av jordbruksmark.

Skäl för mitt förslag: Viktigt i detta sammanhang är hur olika marker definieras i de lagar som reglerar skötseln av jordbruket och skogsbruket. Lagen om skötsel av jordbruksmark omfattar åkermark och kultiverad betesmark. Hagmarker som inte är föremål för direkta kultiveringsåtgärder rymms inte i dessa begrepp. I skogsvårdslagen å andra sidan definieras som skogsmark mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål. I förarbetena till lagen och i verkställighetsbestämmelserna anges att vissa glesa skogar, bl. a. hagmarker i nära anslutning till bebyggelse, inte skall betraktas som skogsmark. De hagmarker med ädla lövträd som naturvårdsverket har angett som skyddsvärda faller i huvudsak utanför begreppen jordbruksmark och skogsmark. Mitt förslag att särskilt ange dessa marker i en ny lag motiveras härav.

Den lagstiftning som jag har förordat i det föregående omfattar för det första skogsmark med skog av ädla lövträd. Därmed regleras även vissa marker som flera remissinstanser har tagit upp särskilt i anslutning till en

diskussion om statsmakternas program för avveckling av lågproducerande skogar, s. k. 5: 3-skogar. Mitt förslag i detta sammanhang innebär med andra ord att de 5: 3-skogar som är att betrakta som ädellövskogar i princip skall bevaras genom fortsatt ädellövskogsbruk. Övriga marker av hagmarkskaraktär som varken omfattas av skogsvårdslagen eller av lagen om skötsel av jordbruksmark är, om deras karaktär skall behållas, beroende av särskilda skötselåtgärder. Med den lagstiftning jag nu föreslår blir det förbjudet att utan tillstånd slutavverka på dessa marker eller att vidta åtgärder för föryngring med annat än ädla lövträdslag. Däremot kommer det inte att finnas möjligheter att med stöd av denna lagstiftning särskilt föreskriva att en hagmark skall betas eller röjas. Om det från naturvårds- eller kulturminnesvårdssynpunkt är angeläget att motverka att en hagmark genom igenväxning övergår till skogsmark finns möjligheten att söka träffa en överenskommelse mellan naturvårdsmyndigheten och markägaren, eventuellt kombinerad med visst statligt stöd till kostnaderna för bete eller röjning. Till den senare frågan återkommer jag i det följande. Om det är särskilt angeläget att bevara en hagmark kan också naturvårdslagen användas.

Frågan om hur andelen lövträd skall bestämmas behandlar jag i specialmotiveringen. Jag vill emellertid här framhålla att det av olika skäl kan vara lämpligt att tillåta en kombination av ädla lövträd och andra trädslag under en del av ett bestånds växttid, varvid de senare exempelvis kan bilda en skärm som skydd för de ädla lövträdsplantorna. Andelen ädla lövträd kan därvid komma att vara lägre än vad som bör gälla för ädellövskog i allmänhet. Dessa andra träd, som normalt har en kortare omloppstid, kan avverkas tidigare varigenom de ekonomiska förutsättningarna för ett ädellövskogsbruk förbättras. En förutsättning för att i samband med tillstånd till avverkning medge ett kombinerat skogsbruk av detta slag bör vara att en plan fastställs för när och hur olika åtgärder skall vidtas.

2.3 Statligt stöd m. m.

Mitt förslag: Statsbidrag bör kunna lämnas med högst 80 procent av kostnaderna för fullständiga återväxtåtgärder och med högst 60 procent till röjning av ädellövskog. Statliga medel bör också kunna utgå till vård av hagmarker med ädla lövträd. Vidare bör s. k. utsyning, rådgivning samt viss planläggning som utförs av skogsvårdsstyrelserna kunna vara för skogsägaren kostnadsfria åtgärder.

Naturvårdsverkets förslag: Verkets förslag överensstämmer väsentligen med mitt.

Remissyttrandena: De flesta har ingen erinran mot naturvårdsverkets förslag. Domänenverket och några skogsvårdsstyrelser vill ha något mer omfattande statsbidrag medan planverket anser naturvårdsverkets förslag som alltför vidlyftigt. Riksrevisionsverket menar att anslagsbehovet har beräknats för lågt. Arbetsmarknadsstyrelsen har den uppfattningen att vården av hagmarker normalt bör vara ett ordinarie arbete och inte beredskapsarbete i den utsträckning som naturvårdsverket har förutsatt.

Skäl för mitt förslag: I likhet med vad jag anförde i anslutning till mina förslag år 1974 om skydd för bokskogen anser jag att det inte går att bortse från att det f. n. företagsekonomiskt sett inte är lika lönsamt att producera ädellövskog som barrskog. Vidare måste det beaktas att skydd av ädellövskogen med enbart lagstiftning inte medför någon garanti för aktiva förnygringsåtgärder. De senare är ju som jag har framhållit i det föregående en viktig del i bevarandet av ädellövskogen. Normala förnygrings- och skötselåtgärder i ädellövskogen är emellertid förhållandevis dyra. Med hänsyn härtill bör statligt stöd kunna lämnas till vissa åtgärder i likhet med vad som f. n. gäller för bokskogsskötseln.

Både naturvårdsverket och skogsstyrelsen har framhållit att det nuvarande stödet till återväxtåtgärder och röjning i bokskog är alltför lågt för att syftet med stödet skall nås. Jag delar denna uppfattning. I likhet med verken föreslår jag att statsbidrag skall kunna lämnas till fullständiga återväxtåtgärder med högst 80 procent av godkänd kostnad och till röjning med högst 60 procent. Vidare är det med hänsyn till vikten av att förnygringsåtgärderna utförs korrekt och till att särskilda kunskaper krävs härför rimligt att skogsvårdsstyrelserna kan erbjuda kostnadsfri utsyning av ädellövskog samt rådgivning.

Naturvårdsverket har betonat angelägenheten av att skogsbruksplaner upprättas för de fastigheter där ädellövskog bör finnas. Något statsbidrag härtill föreslås inte med hänvisning till den bidragsmöjlighet som fanns då naturvårdsverkets förslag lämnades. Detta bidrag har emellertid slopats fr. o. m. den 1 juli 1983 samtidigt som skogsvårdslagen har kompletterats med en bestämmelse om skyldighet för alla skogsägare att ha någon form av skogsbruksplan. För egen del anser jag att det i likhet med vad som har gällt i fråga om bokskogen bör kunna göras särskilda planer för hur ädellövskogen skall skötas på berörda fastigheter. Till den del som skogsbruksplanerna avser ädellövskog bör staten svara för kostnaderna när skogsvårdsstyrelsen upprättar planen. Planer av detta slag är särskilt viktiga när möjligheter skall skapas för kombinationsbruk eller för byte av markområde för ädellövskogsbruk på det sätt jag har redogjort för i det föregående.

Vad så gäller hagmarkerna instämmer jag i naturvårdsverkets bedömning att det är angeläget att vissa statliga medel kan utgå till röjning, bete eller slåtter i syfte att bibehålla eller skapa en karaktär av öppen mark. Förutsättningen för sådant stöd bör bl. a. vara att det finns ett avtal med

markägaren om den fortsatta skötseln av området. Vården av hagmarker är enligt naturvårdsverket ett lämpligt beredskapsarbete. Jag anser att möjligheterna att bedriva verksamheten på detta sätt bör tas till vara även i fortsättningen.

Till anslagsfrågorna återkommer jag i min anmälan till budgetpropositionen 1984.

Skogsstyrelsen har för sin del föreslagit att lantbruksuniversitetet skall erhålla ökade resurser för forskning och utbildning i fråga om ädellövskogen samt att det hos skogsstyrelsen skall inrättas en tjänst för en expert på ädellövskogsskötsel.

Jag anser i likhet med skogsstyrelsen att det är viktigt att forskning sker om ädellövskogen och dess skötsel. Även utbildning i skötsel av ädellövskog är viktig. Tillräckliga insatser på dessa områden bör kunna göras med befintliga resurser. Det är angeläget att den utbildning i ädellövskogsskötsel som skogsstyrelsen har startat fortsätter. Den bör kunna finansieras med de resurser som berörda länsstyrelser och skogsvårdsstyrelser förfogar över. Då utbildningen kommer att ge myndigheterna ytterligare experter på området anser jag att någon särskild tjänst hos skogsstyrelsen inte behövs.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag till

1. ädellövskogslag,
2. lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822).

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till ädellövskogslag

1 §

Denna lag syftar till att bevara landets ädellövskogar för framtiden.

För skötseln av ädellövskog på skogsmark gäller utöver denna lag bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979: 429). För skydd eller vård av ädellövskog, i de fall naturvårdsintresset inte kan tillgodoses genom att ädellövskogsbruk bedrivs, finns bestämmelser i naturvårdslagen (1964: 822).

I paragrafens första stycke anges syftet med den föreslagna lagen. Av den allmänna motiveringen framgår att strävan bör vara att ädellövskog bevaras i en omfattning som ungefär motsvarar den nuvarande arealen sådan skog.

Av allmänmotiveringen framgår att bevarande av ädellövskog i huvudsak bör ske genom ett aktivt ädellövskogsbruk. Ädellövskog på skogsmark skall liksom all annan skog skötas i enlighet med skogsvårdslagens bestämmelser. Dessa bestämmelser innebär bl. a. krav och restriktioner vad beträffar avverkningen och skyldighet att anlägga ny skog efter slutavverkning och när skogstillståndet av andra skäl är otillfredsställande. De innebär också att hänsyn skall tas till bl. a. naturvårdens intressen vid skötseln av skogen. Enligt skogsvårdslagen gäller viss skyldighet att slutavverka skog. För att göra det möjligt att överhålla ädellövskog till dess den nått en hög ålder och därigenom få virke av högt värde gäller ett generellt undantag från avverkningskyldigheten som är mera vidsträckt än motsvarande undantag för annan skog. Vidare kan markägaren få dispens från avverkningskyldigheten om det är fråga om ett bestånd av ädellövskog som av naturvårdsskäl har sådant värde att det inte bör avverkas.

Genom den nu föreslagna lagen kommer det att gälla också andra särbestämmelser för skötseln av ädellövskog. Utöver den grundläggande regeln i 5§ första stycket, som innebär förbud mot trädslagsbyte eller annan åtgärd som leder till att ädellövskogen avvecklas, skall det krävas skogsvårdsstyrelsens tillstånd för slutavverkning. I samband med sådant tillstånd får skogsvårdsstyrelsen möjlighet att i detalj ange vilka åtgärder som skall vidtas för att man skall få ny ädellövskog. Ädellövskogarna kommer därigenom att omfattas av en särreglering som kan jämföras med den som enligt 18 och 19 §§ skogsvårdslagen gäller för svårföryngrad skog och skyddsskog.

Skogsvårdslagstiftningen kan få betydelse även för ädellövskog på annan mark än skogsmark. Föreskrifterna om naturvårdshänsyn skall nämligen iakttas vid åtgärder i skogsbruket oavsett om åtgärderna berör mark som enligt skogsvårdslagen betraktas som skogsmark eller inte. Skogsvårdslagens bestämmelser i övrigt gäller inte för ädellövskog på mark som används för annat ändamål än virkesproduktion. I vissa fall skall inte heller helt eller delvis outnyttjade marker räknas som skogsmark. Det gäller hagmarker i omedelbar anslutning till bebyggelse samt mark av särskilt botaniskt, zoologiskt eller kulturhistoriskt värde, t. ex. fäladsmarker och vissa lågproducerande ädellövskogar där skogliga åtgärder uppenbarligen skulle missgynna värdefull flora eller fauna.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen (avsnitt 2. 1) kan det av naturvårdsskäl undantagsvis finnas behov av så ingripande åtgärder att ett rationellt ädellövskogsbruk avsevärt försvåras. Avsikten är att naturvårdslagen skall tillämpas i sådana fall, vilket kommer till uttryck i paragrafens andra stycke.

2§

Med ädla lövträd avses i denna lag de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn.

Avgränsningen av lagens tillämpningsområde vad beträffar trädslag har behandlats i den allmänna motiveringen i avsnitt 2. 2. 1. En remissinstans har föreslagit att trädslagens latinska namn skall anges i lagtexten. Jag har inte ansett en sådan precisering vara nödvändig för den praktiska tillämpningen. Begränsningen till inhemska trädslag innebär att t. ex. rödek och sykomorlön inte kommer att omfattas av lagen.

3 §

Med ädellövskog avses:

1. Skogsbestånd i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län som utgörs av ädla lövträd till minst 70 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

2. Skogsbestånd i övriga delar av landet som utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

3. Trädbestånd på betesmarker, som inte är att anse som jordbruksmark, om beståndet utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent. Av de ädla lövträden skall minst tio träd per hektar ha en diameter av minst 30 centimeter på en höjd av 1,3 meter över marken. Markens areal skall uppgå till minst ett hektar.

Har skogsvårdsstyrelsen beslutat viss trädslagssammansättning vid förnyring av ädellövskog, skall skogen betraktas som ädellövskog även om andelen lövträd är lägre än som anges i första stycket.

Som närmare utvecklas i den allmänna motiveringen (avsnitt 2. 2. 2) är lagen tillämplig på ädellövskog på skogsmark i skogsvårdslagens mening men också på bestånd av ädellövskog på vissa marker som varken omfattas av skogsmarksbegreppet eller faller under definitionen jordbruksmark enligt den för sådan mark nu gällande lagstiftningen. Punkterna 1 och 2 i paragrafens första stycke avser skog på mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål. Punkt 3 omfattar trädbestånd på mark som används för bete men inte kultiverad betesmark. Ädla lövträd på betesmarker som har förbättrats genom röjning, bearbetats med redskap eller besåtts med vallväxter faller alltså utanför lagens tillämpningsområde. Detsamma gäller om träden finns på gräsbevuxna marker som tidigare har varit åker.

Med bestånd avser jag en grupp av träd eller plantor som växer tillsammans inom en brukningsenhet och som karakteriseras av viss enhetlighet beträffande ålder och trädslagsblandning. Självfallet får inte beståndsgränsningen göras på ett sätt som motverkar lagens syfte. Jag har inte ansett det nödvändigt att i lagtexten ange vilken beräkningsgrund som skall tillämpas vid bestämmandet av andelen ädla lövträd i ett bestånd. I likhet med naturvårdsverket anser jag emellertid en beräkning på grundval av grundytorna vara att föredra framför en beräkning som kräver att virkesförråden fastställs. Grundytan är betydligt enklare att fastställa än virkesförrådet. Med grundyta avses ytan av ett tvärsnitt i brösthöjd (1,3 m över

marken) genom en trädstam eller summan av flera sådana ytor. De ädla lövträdens grundyta skall alltså jämföras med den grundyta skogsbeståndet i dess helhet har.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen kan det bli aktuellt att i ett åläggande om återväxtåtgärder tillåta att föryngringen sker med inslag av andra träd än ädla lövträd. Genom bestämmelsen i paragrafens andra stycke klargörs att lagen är tillämplig även under den tid då andelen ädla lövträd i beståndet är mindre än vad som anges i paragrafens första stycke.

4 §

Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran lämna besked om visst skogsbestånd eller trädbestånd på betesmark är att anse som ädellövskog.

Den markägare som är tveksam om huruvida lagen är tillämplig på hans skogar skall kunna begära skogsvårdsstyrelsens biträde för att få frågan avgjord. Besked enligt förevarande paragraf bör till skillnad från förhandsbesked enligt 16 § skogsvårdslagen lämnas kostnadsfritt.

5 §

I bestånd som avses i 3 § får inte vidtas åtgärder som innebär att beståndets egenskap av ädellövskog förloras.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge undantag från första stycket. I samband med medgivande av undantag får länsstyrelsen föreskriva att ny ädellövskog anläggs på annat ställe inom en brukningsenhet.

För anläggning av ny ädellövskog gäller 7 § andra – fjärde styckena.

Av paragrafen följer att ädellövskog i allmänhet skall beredas skydd genom att det inom områden med sådan skog skall bedrivas ädellövskogsbruk. För att marken skall få användas för något annat ändamål krävs länsstyrelsens medgivande. Medgivande krävs alltså även för fortsatt skogsbruk om detta inriktas på virkesproduktion med andra trädslag än ädla lövträd.

När det gäller ädellövskogar enligt 3 § första stycket 3, dvs. hagmarkerna, skall markägaren självfallet vara oförhindrad att använda marken för bete. Han kan också välja att med andra åtgärder förhindra att marken växer igen. Lagen ger honom även möjlighet att låta hagmark övergå till skogsmark där ädellövskogsbruk skall bedrivas. Som jag tidigare nämnt kan däremot inte med stöd av förevarande lag krävas att ett område bevaras som hagmark genom viss skötsel. Om detta bedöms som angeläget, kan t. ex. naturvårdslagen användas.

För länsstyrelsens medgivande till en markanvändning som innebär att ett bestånd av ädellövskog avvecklas definitivt fordras särskilda skäl. Det kan exempelvis vara fråga om en skog som är av mindre intresse från naturvårdssynpunkt. Ett annat fall kan vara att en ädellövskog växer på en för sådan skog olämplig mark. Som jag har framhållit i den allmänna motiveringen kan det i sådana fall komma i fråga att tillåta att en ädellöv-

skog avvecklas mot att en ny anläggs på annan plats. En bestämmelse om denna möjlighet har tagits in i paragrafens andra stycke. Någon gång kan det finnas särskilda skäl att medge annan markanvändning än skogsbruk utan att fall som avses i 6 § denna lag är för handen.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2.1) har jag betonat vikten av planmässighet vid avgöranden om vilka ädellövskogar som inte behöver skyddas. Jag har därvid sagt att som underlag för övervägandena härom kan tjäna länsstyrelsernas naturvårdsinventeringar och de översiktliga skogsinventeringar som görs av skogsvårdsstyrelserna. Dessa senare ligger i regel till grund för de skogsbruksplaner som skall finnas för varje brukningsenhet i fortsättningen. Om länsstyrelsen bedömt att ett bestånd av ädellövskog inte behöver bevaras för framtiden bör detta lämpligen anges i skogsbruksplanen. Vidare bör det kunna framgå när ett befintligt bestånd får ersättas med ett nytt på annan plats. Om skogsbruksplanen utformas med beaktande av vad jag nu har sagt, kan länsstyrelsens medgivande till annat markutnyttjande än ädellövskogsbruk ske på det praktiska sättet att länsstyrelsen fastställer en skogsbruksplan i de delar som avser ädellövskogen. I annat fall kan medgivandet ske genom särskilt dispensbeslut efter ansökan från markägaren. För att undvika att en markägare skall behöva tveka om vilken myndighet han skall vända sig till i frågor enligt lagen bör den ordningen gälla att ansökningar enligt både 5 och 7 §§ får göras hos skogsvårdsstyrelsen. I de fall det är fråga om en dispensansökan enligt 5 § får skogsvårdsstyrelsen vidarebefordra ansökningen till länsstyrelsen. De nu berörda frågorna får regleras i verkställighetsföreskrifter till lagen.

Om villkor att anlägga ny ädellövskog på annat ställe har meddelats, bör föreskrifter om föryngringen kunna beslutas av skogsvårdsstyrelsen. En regel härom har tagits upp i tredje stycket i förevarande paragraf.

6 §

Utän hinder av 5 § första stycket får mark användas i enlighet med stadsplan eller byggnadsplan eller i enlighet med beslut som gäller för företag vars tillåtlighet har prövats i särskild ordning.

Paragrafen motsvarar 2 § tredje stycket bokskogslagen.

I förevarande paragraf görs undantag från kravet på fortsatt ädellövskogsbruk för markanvändning enligt fastställd detaljplan och enligt beslut i fråga om företag som har tillåtlighetsprövats i särskild ordning, dvs. företag vartill tillstånd har lämnats enligt bl. a. väglagen (1971: 948), vattenlagen (1983: 291) eller miljöskyddslagen (1969: 387).

7 §

För att en tillfredsställande återväxt av ädellövskog skall tryggas, får sådan skog inte slutavverkas utan att skogsvårdsstyrelsen har lämnat tillstånd till avverkningen.

Skogsvårdsstyrelsen får förelägga fastighetsägaren att vidta de åtgärder som behövs för skydd eller vård av ädellövskogen eller för att trygga återväxten av skogen.

I beslut om föreläggande får vite sättas ut. Om föreläggandet inte följs, får skogsvårdsstyrelsen förordna att åtgärden skall vidtas på den försumliges bekostnad.

Som villkor för tillstånd kan krävas att säkerhet ställs för att de föreskrivna åtgärderna fullgörs.

I den allmänna motiveringen (avsnitt 2. 1) har jag redovisat skälen för kravet på tillstånd av skogsvårdsstyrelsen för slutavverkning av ädellövskog. Paragrafen innehåller bestämmelser härom.

Av stadgandet i första stycket följer motsatsvis att avverkning i form av röjning och gallring inte kräver tillstånd. Dessa former av avverkning regleras i skogsvårdslagen som gäller även för skötseln av ädellövskog, vilket upplysningsvis anges i 1 § andra stycket i nu förevarande lag. I 12 § skogsvårdslagen föreskrivs att röjning eller gallring skall främja skogens utveckling. I 9 § samma lag och i de föreskrifter och allmänna råd som skogsstyrelsen har beslutat med stöd av denna paragraf anges de krav och rekommendationer som gäller för röjning och gallring av ädellövskog. Av vad jag nu har sagt och av 5 § förevarande lag följer att det inte är tillåtet att röja och gallra på sådant sätt att trädslagssammansättningen inte längre uppfyller kraven i 3 §.

I fråga om tillståndsprövningen vill jag understryka vad jag har anfört i den allmänna motiveringen, nämligen att tillstånd alltid skall lämnas när en slutavverkning är tillåten enligt skogsvårdslagen. Av syftet med tillståndsprövningen följer att det endast är formerna för slutavverkningen som skall prövas.

I paragrafens andra stycke ges skogsvårdsstyrelsen möjlighet att ange hur en slutavverkning skall gå till och vilka åtgärder i övrigt som skall vidtas för att trygga återväxten eller för vård och skydd av ädellövskogen. Exempel på sådana åtgärder är successiv utglesning av skogen, markberedning och uppsättning av stängsel till skydd mot kaniner och rådjur. Ett ytterligare exempel på åtgärder är att ställa en skärm av annat trädslag som skydd. Efter slutavverkning av ädellövskog bör som regel eftersträvas att den nya skogen får en liknande trädslagssammansättning som det avverkade beståndet.

Genom att skogsvårdslagen gäller för skötseln av ädellövskogen kan föreskrifter och allmänna råd meddelas om hänsyn till naturvårdens och andra allmänna intressen i samband med ädellövskogsbruk. Så har redan nu gjorts av skogsstyrelsen med stöd av ett bemyndigande i 21 § skogsvårdsförordningen (1979: 791). Av den paragrafen framgår att sådana föreskrifter skall meddelas efter samråd med statens naturvårdsverk eller annan central förvaltningsmyndighet som kan beröras. Det ankommer sålunda på berörda myndigheter att överväga behovet av kompletteringar

på grund av den nya lagen. Enligt 21 § skogsvårdslagen får föreskrifterna inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Jag vill i sammanhanget upplysa att jag senare denna dag har för avsikt att föreslå regeringen att lagrådets yttrande inhämtas över vissa ändringar i lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark. Dessa ändringar innebär att en allmän regel om hänsynstagande till naturvårdsintressena, motsvarande vad som stadgas i skogsvårdslagen, också införs för jordbrukets del.

I överensstämmelse med vad som gäller enligt skogsvårdslagen skall den som underlåter att utföra ålagda åtgärder kunna drabbas av vite. Skogsvårdsstyrelsen skall också kunna förordna att åtgärderna skall utföras på markägarens bekostnad. Bestämmelser om detta har tagits in i paragrafens tredje stycke. Efter mönster i både skogsvårdslagen och bokskogslagen kan enligt fjärde stycket säkerhet krävas för att täcka t. ex. kostnaderna för återväxtåtgärder.

8 §

Meddelas föreläggande om åtgärder för att trygga återväxten av ädellövskog, kan bidrag lämnas av allmänna medel till kostnaderna för åtgärderna.

Frågan om statsbidrag till återväxtåtgärder m. m. har närmare behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2. 3).

9 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 5 § första stycket, 7 § första stycket eller mot en föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 7 § andra stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Sanktionsbestämmelserna har i huvudsak utformats efter mönster av motsvarande regler i skogsvårdslagen. Det innebär att den som utför otillåtna huggningar eller andra åtgärder som inte är förenliga med lagen kan drabbas av straffpåföljd. Däremot bestraffas inte underlåtenhet att utföra påbudna åtgärder. I sådana fall är sanktionsmedlen i stället vite och tvångsutförande.

Av 5 och 7 §§ följer att alla avverkningar som inte är förenliga med ett fortsatt ädellövskogsbruk, med undantag för röjning i hagmark, liksom alla slutavverkningar kräver särskilt medgivande av länsstyrelsen eller skogsvårdsstyrelsen. Röjningar och gallringar som främjar ädellövskogens utveckling omfattas däremot inte av tillståndstvånget. Det sagda innebär att den som utan särskilt medgivande avverkar i en ädellövskog kan komma att straffas såvida det inte är fråga om en tillåten röjning eller gallring. En annan åtgärd som kan leda till straffpåföljd är inplantering av andra träslag i en ädellövskog.

10 §

Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär. Statens naturvårdsverk får överklaga länsstyrelsens beslut.

Skogsvårdsstyrelsens beslut får överklagas hos skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens beslut får överklagas hos regeringen.

De i paragrafen föreskrivna besvärsordningarna överensstämmer med vad som gäller enligt 11 § bokskogslagen resp. 29 § skogsvårdslagen.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984, då lagen (1974:434) om bevarande av bokskog skall upphöra att gälla.

Beslut enligt 2, 3, 5 eller 10 § lagen (1974:434) om bevarande av bokskog skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar annat. Har beslut som avses i 6 § samma lag meddelats gäller dock äldre bestämmelser.

De beslut som åsyftas i andra stycket är beslut om tillstånd att avverka bokträd eller att omföra bokskog till skog av andra trädslag och de villkor som skall gälla för sådana tillstånd. Vidare avses vitesförelägganden och beslut att förelagda åtgärder skall utföras på den försumliges bekostnad. Den nya lagen innebär att beslut som är så ingripande att markägaren blir berättigad till intrångsersättning av staten, skall meddelas med tillämpning av naturvårdslagen. Därför saknar den nya lagen bestämmelser om sådan ersättning. Har ett sådant ingripande beslut meddelats enligt bokskogslagen och har inte ersättningsfrågan slutligt avgjorts före den nya lagens ikraftträdande skall därför äldre bestämmelser tillämpas.

4.2 Förslaget till ändring i naturvårdslagen (1964:822)

Med stöd av bokskogslagen kan det meddelas beslut av samma karaktär som vissa förordnanden enligt naturvårdslagen. Motsvarande gäller inte den föreslagna lagen om bevarande av ädellövskog. Därmed finns det inte längre samma behov av hänvisningsregler i den nya lagen och naturvårdslagen. Det kan visserligen komma i fråga att ge föreskrifter om återväxtåtgärder i en ädellövskog inom ett naturreservat, varvid bidrag till åtgärderna bör lämnas enligt samma bestämmelser som gäller för annan ädellövskog. Någon särskild hänvisningsbestämmelse om detta i naturvårdslagen kan inte anses behövlig. Därför kan 25 § tredje stycket naturvårdslagen upphävas.

För redan meddelade beslut bör hänvisningsbestämmelsen gälla även i fortsättningen. Har det med stöd av naturvårdslagen meddelats förbud eller skötsel föreskrifter som rör bokskog skall alltså bokskogslagens och inte naturvårdslagens ersättningsbestämmelser tillämpas.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. ädellövsokslag.
2. lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822).

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Sammanfattning av naturvårdsverkets förslag Ädellövskog, förslag till skydd och vård

Den svenska ädla lövskogen utgör idag en rest av en skogstyp som under förhistorisk tid hade vidsträckt utbredning i Götaland och Svealand. Ännu under det första årtusendet av vår tideräkning beklädde ädellövskogen stora delar av de näringsrikare markerna i denna del av landet. Genom främst uppodlingen har den forna ädellövskogen trängst tillbaka. Dess andel av skogsmarken är utanför de sydligaste länen nu mycket liten.

Ädellövskogen, dvs. sådan skog som domineras av alm, ask, avenbok, bok, ek, lind, lönn, fågelbär eller av en blandning av dessa träd, omfattar idag ca 110 000 ha. Av denna totalareal utgörs ca 50 000 ha av ekskog och en lika stor areal av bokskog. 10 000 ha domineras av de övriga ädla lövträden, huvudsakligen ask.

Tidigare har främst jordbrukets utveckling orsakat att arealen ädellövskog minskat. Numera är det i första hand skogsbruket och dess inriktning på barrskogsproduktion som ger en fortsatt areell minskning. Ädellövskogsbrukets ekonomi innebär att man ofta med gott resultat kan skörda uppväxta bestånd fram till slutavverkning men att nyanläggning av bestånd är olönsamt. Avverkade ädellövskogar ersätts därför normalt med granskog. På detta sätt har minst 10 000 ha ädellövskog utom bok försvunnit under en 15-årsperiod efter 1960. Bokskogsarealen minskade under samma period med ca 20 000 ha.

Bokskogens starka minskning under 1960- och början av 1970-talet ledde till att en särskild lag om bevarande av bokskog instiftades 1974. Denna lag har som syfte att främst genom generella bestämmelser om bokskogsskötsel bevara bokskog i landskapet. Även med stöd av naturvårdslagen har bokskog och annan ädellövskog skyddats. För närvarande finns ca 1 000 ha bokskog och 3 000 ha annan ädellövskog inom avsatta naturreservat.

En viktig typ av ädellövmiljö är de ekbeväxta hagmarker som förekommer främst i de mellansvenska länen. Dessa hagmarker har ofta stora likheter med den egentliga ädellövskogen men skiljer sig från denna genom att marken betas och träden står glesare. Ädellövshagmarken har under en lång period minskat i omfattning och torde nu uppgå till ca 10 000 ha. Nedgången hänger samman med den allmänna minskningen av naturbetesmarker i landet. Högst 1/7 av de naturbetesmarker som fanns vid sekelskiftet nyttjas fortfarande för bete.

Även om ädellövskogen har en begränsad areal utgör den på många håll en karakteristisk och värdefull del av det svenska landskapet. Den växer i första hand på de bättre jordar som blivit över vid landets uppodling och omgärdar därför ofta den öppna odlade bygden. Den erbjuder stora variationsrika skönhetsupplevelser vid lövsprickningen på våren, med den rika sommargrönskan och i höstfärger. Särskilt i Sydsverige har ädellövskogen stor betydelse för friluftslivet. I de mellansvenska länen erbjuder i synnerhet ekhagarna mycket attraktiva vistelsemiljöer. Vid sidan av ädellövskogens betydelse för landskapets karaktär har den stora värden från andra utgångspunkter. Den utgör den i särklass artrikaste skogstypen i landet både vad gäller djur och växter och är nödvändig livsmiljö för åtskilliga arter. Från kulturhistorisk synpunkt är ädellövskogen nära förknippad

med landskapets utveckling. Dess geografiska fördelning är således vid sidan om de grundläggande ekologiska faktorerna starkt präglad av tidigare markutnyttjande, ägostrukturer, lagar m.m. Även från skoglig synpunkt måste ädellövskogen betraktas som en naturresurs med värdefulla specifika egenskaper även om den för närvarande inte kan konkurrera med gran då det gäller det ekonomiska utbytet.

Ädellövskogens bevarande som en del av den svenska naturmiljön är ett riksintresse från naturvårdssynpunkt. Några möjligheter att hindra en fortsatt areell minskning finns dock inte med nu gällande förutsättningar. Risker är istället stora att avvecklingstakten ökar ytterligare när en större del kommer upp i avverkningsmogen ålder eller om efterfrågan på flis och ved ökar. För att hejda denna utveckling föreslår naturvårdsverket att en rad åtgärder vidtas. Dessa åtgärder består i inrättande av en lag motsvarande bokskogslagen, ekonomiskt stöd åt de markägare som vårdar ädellövskog, utbildning och rådgivning i ädellövskogsskötsel samt fortsatt skydd med stöd av naturvårdslagen.

Huvudsyftet med lagförslaget är att ge samhället möjlighet att kontrollera avverkningar av ädellövskog och att hindra att värdefull ädellövskog omförs till barrskog. Vidare syftar lagen till att åstadkomma förbättrade förutsättningar för vård av ädellövskog och för skydd och vård av värdefulla ädellövskogmarker.

Sammanfattning av skogsstyrelsens förslag om bevarande av ädellövskog

Skogsstyrelsen föreslår sammanfattningsvis

- att ekonomiskt stöd ges till utsyning, beståndsanläggning, röjning m. m.,
- att inventering av ädellövskogar fortlöpande sker via den översiktliga skogsinventeringen och länsstyrelsens ordinarie naturinventeringar.
- att betydande resurser satsas på utbildning med åtföljande ökad rådgivningsverksamhet.
- att en noggrann uppföljning görs av ädellövskogens utveckling,
- att behovet av lämpligt frö- och plantmaterial, resurser för markberedning etc. klarläggs och att önskad omfattning av sådan serviceverksamhet byggs upp.
- att forskning och undervisning om ädellövsskötsel understöds,
- att resurser för en länsövergripande tjänst inom skogsvårdsorganisationen med ädellövskog som särskilt ansvarsområde tillskapas,
- att utvecklingsfonderna verkar för etablering av industri baserad på ädellövträd och arbetar för en effektivare marknadsföring av produkter av ädellövträ.

Behovet av ökad kunskap och intensivare skogsskötsel framstår i dag som angeläget. Skogsstyrelsen fäster därför största vikten vid att resurser skapas för ovanstående åtgärder.

Som kompletterande lagregler till detta åtgärds paket anser skogsstyrelsen att nuvarande och planerade föreskrifter m. m. om ädellövskog i skogsvårdslagen skulle vara tillräckliga vad gäller behov av förändrad lagstiftning vid sidan av det skydd som naturvårdslagen kan ge.

Om ett tillståndsförfarande av statsmakterna bedöms nödvändigt förordas att ett sådant knyts till skogsvårdslagen med nuvarande 19 § som förebild. Bokskogslagen bör därvid avvecklas då motsvarande bestämmelser kommer att ingå i skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsen avvisar naturvårdsverkets förslag om en särskild ädellövskogslag.

Sammanställning av remissyttrandena över naturvårdsverkets och skogsstyrelsens förslag i fråga om skydd och vård av ädellövskog

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över förslagen avgetts av hovrätten över Skåne och Blekinge, kammarkollegiet, riksrevisionsverket (RRV), riksantikvarieämbetet, universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), lantbruksstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), statens planverk, domänverket, skogsvårdsstyrelserna i Stockholm, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs och Västmanlands län, länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län, gemensamt av Lantbrukarnas riksförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund (LRF/SSR), Skogsindustriernas samarbetsutskott (SISU), Skogssällskapet, Sveriges jordägareförbund, Svenska naturskyddsföreningen, Svenska kommunförbundet och Svenska skogsarbetareförbundet.

Kammarkollegiet har bifogat yttranden av stiftsnämnderna i Lund, Göteborg, Linköping och Visby. UHÄ hänvisar till bifogade yttranden av Göteborgs, Linköpings, Lunds, Stockholms och Umeå universitet. Några länsstyrelser har bifogat yttranden av kommuner och länsorgan. Svenska naturskyddsföreningen har bifogat yttranden av några av föreningens länsförbund. Dessutom har yttrande inkommit från Kungl. Vetenskapsakademien.

1 Inledning

Varje avsnitt i remissammanställningen inleds med en redovisning av remissutfallet i stort. Därefter följer en citatdel. Naturvårdsverket och skogsstyrelsen har inte kunnat enas om formerna för lagreglering av ädellövskogen och har därför lämnat var sitt förslag i dessa delar. I huvudsak är det punkterna 3 och 4 som berörs av de två förslagen. Remissinstanserna har yttrat sig över bägge förslagen.

2 Allmänna utgångspunkter

Remissinstanserna instämmer i allmänhet i naturvårdsverkets och skogsstyrelsens förslag att det är angeläget att bevara ädellövskogen i den svenska naturmiljön.

2.4 Riksantikvarieämbetet: Utredningen anger bl. a. kulturhistoriska motiv för ädellövskogens bevarande. Riksantikvarieämbetet vill i detta sammanhang understryka vikten av att ädellövskog bevaras inom hela det utbredningsområde den haft under historisk tid. — — —

Förslaget till ädellövskogslag är utformat så att det även skall omfatta ädellövskogsmarkerna. Dessa omfattas ej av skogsmarksbegreppet och bör

enligt ämbetets mening inte heller göra det. För kulturminnesvården liksom för naturvården är det av stort intresse att så kallade naturliga gräsmarker, oavsett om de är trädbevuxna eller ej, uppmärksammas och skyddas. — — —

2.5 Göteborgs universitet: — — — Utredningen har inhämtat ett betydande fältmaterial, regionalt väl fördelat inom ädellövskogarnas huvudutbredningsområde. Enkäterna till skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelser angående ädellövskogarnas framtida utsikter, vidtagna skyddsåtgärder enligt naturvårdslagen samt angående hittills vunna erfarenheter av bokskogslagen och bokskogersättningarna ger en god och allsidig bedömning av ädellövskogarnas värde ur såväl skogsbrukets som naturvårdens aspekter. — — —

2.6 Linköpings universitet: Vi välkomnar i allt väsentligt de synpunkter och förslag utredningen för fram. Vi iakttar med oro lövskogarnas och i Östergötland i synnerhet ekhagarnas minskande arealer. — — —

2.7 Lunds universitet: — — — Vi delar helt den i utredningarna framförda synpunkten att ädellövskogen utgör en värdefull naturresurs. Den har stor betydelse för bibehållande av en artrik flora och fauna i riket och den är även en viktig ekonomisk resurs sett på längre sikt. I Sydsverige har lövträden alltid utgjort en betydelsefull naturresurs, t. ex. som bränsle, djurfoder, byggnads- och snickerimaterial m. m. Under de senaste årtiondena har värdet varit lägre. — — —

2.8 Stockholms universitet: — — — Utredningen har redovisat ädellövskogens ställning och framtidsutsikter i Sverige på ett övertygande sätt samt i olika avseenden ökat vår kunskap om denna. Den har dock gått för långt i fråga om rekommendationerna för överförande av gammal ädellövskog till ny produktionsskog, dels därför att så stora naturvärden kan gå förlorade att syftet blir helt förfelat från naturvårdssynpunkt, dels därför att skogsbrukets intresse för ädellövskog sannolikt inte alls är så stort som utredningen anser. Som underlag för ekonomisk lövskogsproduktion är många nuvarande ädellövskogar föga lämpade. Betydelsen av små bestånd och blandskogar har glömts bort. Problematiken med de s. k. 5:3-skogarna i samband med ädellövskog och blandskog har inte uppmärksamrats tillräckligt. — — —

2.11 SLU: SLU delar naturvårdsverkets och skogsstyrelsens uppfattning att ädellövskogen utgör en värdefull naturresurs som måste bevaras och vårdas. För att inom landet behålla en tillräcklig mängd ädellövskog behövs ökade samhällsinsatser av olika slag. — — —

2.13 Statens planverk: — — — Ett bevarande av ädellövskogen som naturresurs är enligt planverket helt i linje med — — — hushållningsprinciper som ligger till grund för den fysiska riksplaneringen.

Behovet av ett särskilt skydd för ädellövskogen kan anses vara väl dokumenterat i och med naturvårdsverkets utredning. — — —

2.14 Domänverket: Domänverket delar naturvårdsverkets uppfattning att ädellövskogen är en värdefull naturresurs i det svenska landskapet. Ädellövskogen bör därför i princip bevaras. — — —

2.17 Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län: Skogsvårdsstyrelsen delar naturvårdsverkets och skogsstyrelsens uppfattning, att det är angeläget att behålla ädellövskog och den därtill hörande naturtypen. — — —

Skogsvårdsstyrelsen anser det angeläget att möjligheter skapas att skydda och vårda även ädellövskogsmarker. Många av dessa har stor betydelse för flora och fauna och utgör på många håll ett karakteristiskt inslag i landskapet. Skogsvårdsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget till definition av ädellövskogsmark. Begreppet bör klart särskiljas från begreppet ädellövskog. Naturvårdsverket har i sitt förslag till ädellövskogsmark använt ädellövskog som samlande begrepp för både ädellövskog och ädellövskogsmark. Detta är förvirrande, medför risk för missförstånd och har ingen förankring i praktiken. Ädellövskog omfattas av skogsvårdslagen vilket ädellövskogsmark inte gör.

2.18 Skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län: Skogsvårdsstyrelsen instämmer helt i uppfattningen om vikten att behålla ett avsevärt inslag av ädellövskog inom svenskt skogsbruk, en uppfattning som för övrigt väl harmonierar med nu gällande skogsvårdslag och anvisningarna till denna.

2.19 Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län: — — — Skogsvårdsstyrelsen delar helt utredningens uppfattning om att ädellövskogen representerar en betydande naturresurs i landet. Ädellövskogens betydelse för en rad växter och djur är betydande. Dess ofta strategiska belägenhet i anslutning till odlade marker, stränder och bergsbranter ger en ljus och öppen karaktär åt landskapet. — — —

2.20 Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län: Skogsvårdsstyrelsen anser att det är angeläget ur många synpunkter att även i framtiden behålla mindre arealer ädellövskog inom länet. Även om det i dag ej sker någon avveckling i nämnvärd omfattning av ädellövskogen är det angeläget med ett målmedvetet och aktivt program som resulterar såväl i ett bevarande i önskvärd omfattning som i en aktiv vård och skötsel. — — —

2.23 Skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län: — — — Skogsvårdsstyrelsens intryck är att ädellövskogsmarkens bruk exkl. bokskogen präglas av mycket låg intensitet och i många fall brist på vård.

Den hotbild som naturvårdsverket målar upp är enligt skogsvårdsstyrelsen överdriven. Den kan på intet sätt jämföras med situationen för bokskogen 1974.

2.29 Länsstyrelsen i Södermanlands län: Den av statens naturvårdsverk framlagda utredningen klargör — — — angelägenheten av att det tillskapas ett speciellt skydd för ädellövskogarna och ädellövskogmarkerna. — — —

Länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Gotlands och Göteborgs och Bohus län har framfört synpunkter liknande dem som länsstyrelsen i Södermanlands län redovisat.

2.34 Länsstyrelsen i Blekinge län: Den ädla lövskogen som den definieras i utredningen utgör en från naturvårdssynpunkt synnerligen värdefull skogstyp. Länsstyrelsen anser i likhet med utredningen att bevarandet av ädellövskogen är ett riksintresse från naturvårdssynpunkt. Detta gäller särskilt i de tätbefolkade länen i Sydsverige där lövskogen starkt präglar naturmiljön. Blekinge utgör ett av de län där ädellövskogen spelar en mycket framträdande roll i landskapet. — — —

De ädla lövträden har en positiv inverkan på marktillståndet genom att utbilda brunjordar som motverkar försurning. Det är därför från miljöskyddssynpunkt av väsentlig betydelse att bevara en stor andel ädellövskog i skogsbruket. — — —

2.35 Länsstyrelsen i Kristianstads län: — — — Länsstyrelsen delar naturvårdsverkets uppfattning att de ädla lövträden och lövträdskogarna är ett viktigt inslag i vårt kulturlandskap liksom för ett stort antal ekosystem.

Länsstyrelsen vill även peka på ädellövskogens betydelse för multtillståndet i marken. Mulljorden är motståndskraftig mot försurning och bevarar markens produktionsförmåga på längre sikt. Samtidigt är de enskilda lövträden mindre känsliga för det direkta nedfallet av försurande ämnen.

Ädellövskogen är vidare belägen i landets folktätaste och mest uppodlade delar och dess betydelse för landskapsbilden, friluftslivet och människornas naturupplevelser över huvudtaget bör särskilt framhållas. Ädellövskogen utgör också ofta ett viktigt element i kulturhistoriska miljöer dit människorna söker sig för rekreation.

2.36 Länsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Länsstyrelsen har vid ett flertal tillfällen framhållit behovet av skydd för ädellövskogen. — — — Detta påtalades redan 1977 i samband med länsstyrelsens yttrande till regeringen över den fysiska riksplaneringen. Därvid ansåg länsstyrelsen att det borde övervägas att utvidga lagstiftningen rörande bokskog till att gälla även andra typer av ädellövskog i första hand ekskog. Länsstyrelsen erinrade om detta förslag i sitt yttrande 1978 över betänkandet "Skog för framtid" (SOU 1978: 6-7) samt påpekade i sitt yttrande 1980 över "Hushållning med mark och vatten" (SOU 1979: 54-55) att situationen för ädellövskogen var sådan att ett förslag till skydd av ädellövskog skyndsamt borde framläggas av naturvårdsverket som då fått regeringens uppdrag att utreda frågan.

Länsstyrelsen ser med tillfredsställelse att en utredning redovisas i enlighet med det framförda önskemålet. — — —

2.40 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: — — — Länsstyrelsen har inget att erinra mot föreslagen definition på ädellövskog men finner i likhet med vad skogsvårdsstyrelsen och lantbruksnämnden anfört att oklarheter råder beträffande skogsmarksbegreppet, särskilt vad gäller hagmarker. Dessa är ofta av stort värde från naturvårds- och kulturminnesvårdssynpunkt, men stöd saknas för närvarande i de areella näringarnas speciallagstiftningar för att bibehålla mer eller mindre öppna, svagt betade hagmarker eller återställa igenväxta hagmarker. Markanvändningsbegreppet bör enligt länsstyrelsens mening definieras klarare.

2.43 LRF/SSR: — — — Organisationerna delar utredningens värdering att det är ett riksintresse att bevara ädellövskogen som en naturresurser och ett betydelsefullt inslag i det svenska landskapet. Då det bästa skyddet för denna skogstyp är en positiv inställning från markägarnas sida ger ett aktivt skogsbruk de bästa möjligheterna att långsiktigt bevara ädellövskogen som ett inslag i vårt kulturlandskap. — — —

SISU: — — — Enligt vår grundläggande uppfattning är det ett allmänt intresse att ädellövskogen kan behållas och utvecklas. Detta bör främst ske på nuvarande arealer, där biologiska förutsättningar är för handen och där ädellövskog i övrigt kan förenas med ägareintresset.

2.47 Svenska naturskyddsföreningen: Arealen ädellövskog (utom bokskog) har successivt minskat och uppgår nu till cirka 60 000 hektar. Enligt föreningens uppfattning är varje ytterligare minskning av arealen oacceptabel. — — —

2.48 Svenska kommunförbundet: Styrelsen delar verkens uppfattning att vi bör slå vakt om det svenska beståndet av ädellövskog och härigenom bevara en värdefull del av den svenska landskapsbilden.

3 Förslag till åtgärder för bevarande av ädellövskog m. m.

Flertalet remissinstanser instämmer i att det behövs åtgärder i form av lagstiftning för bevarandet av ädellövskogar.

3.1 Hovrätten över Skåne och Blekinge: — — — Eftersom hänsyn till landskapsupplevelsen redan i mycket tagits i 21 § skogsvårdslagen och de i anslutning därtill av skogsstyrelsen meddelade föreskrifterna, synes museala skäl och hänsyn till friluftslivet vara de bärande motiven för ett utvidgat ädellövskogsskydd. Ett sådant skydd kan befaras övervägande bli en belastning för skogsbruket. Att det torde förhålla sig så talar för att man — av hänsyn till skogsbruket som besvärar redan av nuvarande uppdelning av beslutanderätten mellan skogsvårdsstyrelsen och länsstyrelsen — för ädellövskogens skydd väljer ungefär den modell skogsstyrelsen i andra hand föreslagit för skogsmarkens del, medan bestämmelser till skydd för ädellövskogsmarkerna införs i naturvårdslagen. Svårigheter att dra gränsen för vad som är och vad som bör förbli skog på igenväxande hagmarker talar dock starkt för att man till en början väljer den av naturvårdsverket

föreslagna, splittrade lagstiftningsmodellen. Förhoppningsvis kan de föreslagna skydds- och stödåtgärderna för ädellövskogsmarkerna om några år ha lett till att en klar gräns dragits mellan skog och hagmark. Det kan då bli skäl att på nytt överväga, om inte det går att skapa en mindre krånglig lagstiftning på området genom att inarbeta reglerna angående den egentliga ädellövskogen i skogsvårdslagen och därtill knuten förordning och föreskrifter samt reglera skyddet för ädellövskogsmark inom ramen för annan lagstiftning.

Eftersom bevarandet av ädellövskogen, särskilt då det gäller ädellövskogsmarken, främst framstår som en naturvårdsangelägenhet, kan det trots därmed förenade olägenheter vara rimligt, att huvudansvaret för frågor om tillstånd till avverkning och byte av trädslag under en övergångsperiod i första hand ligger hos den myndighet som besitter särskild sakkunskap i naturskyddsfrågor, dvs. länsstyrelsen. När det om några år visat sig, om och i vilken utsträckning problem och konflikter uppstår, bör anordningen omprövas. Till dess bör det genom den av naturvårdsverket föreslagna delegationsbestämmelsen bli möjligt att rationalisera tillståndsprövningen så att tillgängliga resurser tillvaratas på ett bra sätt och dubbelarbete undviks. En sådan ordning är gynnsam även för markägaren. — — —

På grund av det anförda tillstyrker hovrätten naturvårdsverkets förslag om lagstiftning till skydd för ädellövskog. Från lagteknisk synpunkt ifrågasätter hovrätten dock om inte i klarhetens intresse de latinska artnamnen bör tilläggas vid angivande av de trädslag som skall anses som ädla. I så fall torde 2 § 1 st 2 p i förslaget till ädellövskogslag kunna utgå.

3.2 Kammarkollegiet: — — — Från allmän synpunkt kan en skyddslag för ädellövskogen anses motiverad. Kollegiet förordar därvid den lösning som naturvårdsverket föreslagit. — — —

— — — Skogslagstiftningen — — — har nyligen omprövats utan att den särskilda bokskogslagstiftningen ifrågasatts. Det skulle därför framstå som inkonsekvent, om skyddet för bokskog och annan ädellövskog nu ansågs kunna bli tillräckligt beaktat inom ramen för den allmänna skogsvårdslagstiftningen. Inom denna lagstiftning kan inte heller de speciella problemen med hagmarkerna lösas.

— — — Enligt förslaget till lagtext, 8 §, gäller att ersättning för vägrat tillstånd till avverkning av ädellövskog inte kan komma i fråga när hinder mot avverkning föreligger enligt 13 § skogsvårdslagen. Motsvarande bestämmelse återfinns i 6 § bokskogslagen. Enligt kammarkollegiets uppfattning har bestämmelsen fått en alltför snäv avgränsning, eftersom hinder mot avverkning även kan föreligga enligt såväl 14 § skogsvårdslagen som annan lagstiftning. Man kan göra gällande att skada inte i något av dessa fall uppstår genom avslag på tillståndsansökan. Om de fall som avses i 13 § skogsvårdslagen nämns särskilt, bör därför även övriga fall anges och undantag föreskrivas för fall då hinder mot avverkning föreligger "enligt 13 § skogsvårdslagen (1979: 429) eller på annan grund".

Kammarkollegiet företräder nu staten när talan förs vid domstol om ersättning eller inlösen enligt naturvårdslagen eller bokskogslagen. Kammarkollegiet utgår från att kollegiet kommer att företräda staten även i ersättningsmål enligt ädellövskogslagen. Denna fråga torde regleras i författning som regeringen utfärdar med stöd av ädellövskogslagen.

— — — Kollegiet — — — finner att förslagen till skydd för ädellövskogsmarkerna borde ha utarbetats i samråd med myndigheter som har ansvaret för

de jordpolitiska frågorna. Kollegiet förordar därför att frågan om åtgärder till skydd för ädellövskogsmarkerna blir föremål för ytterligare överväganden.

3.3 RRV: --- RRV anser också att avgörande för vilken myndighet som skall ansvara för en lagstiftning i första hand bör vara de samhällsintressen som lagstiftningen främst är avsedd att tillgodose.

RRV anser således att skydd och vård av ädellövskogen bör kunna uppnås på motsvarande sätt som nu gäller för bokskogen genom en utvidgning av bokskogslagen att omfatta all ädellövskog och ädellövskogsmarker, i stort på det sätt som SNV föreslagit. Det innebär att huvudansvaret för regleringen av ädellövskogen, under SNV, bör åvila länsstyrelserna med deras övergripande ansvar för markanvändnings- och planeringsfrågor bl. a. för jord- och skogsbruk, naturvård, friluftsliv och kulturminnesvård.

Utredningens förslag innebär ökade arbetsuppgifter både för länsstyrelserna och för skogsvårdsorganisationen. Det saknas emellertid uppgifter om vad tillsyn och övrig hantering av en, i jämförelse med bokskogslagen, utvidgad lagstiftning kan komma att kräva i form av personal, kompetens och kostnader. Inga uppgifter finns heller om i vad mån statsverket kan komma att åsamkas kostnader till följd av ersättningsanspråk från markägare.

--- Den nu pågående avvecklingen av ädellövskogen (utom bok) är dock inte lika snabb som den som gällde för bokskogen före bokskogslagens tillkomst. Med hänsyn till att avvecklingssituationen är mindre akut, att osäkerheten i många betydelsefulla uppgifter är stor, att kostnadsberäkningar i flera avseenden saknas eller är ofullständiga och att samverkansformerna mellan länsstyrelser och skogsvårdsorganisationen nu diskuteras anser RRV att beslutsunderlaget bör förbättras, t. ex. genom att SNV ges i uppdrag att i samverkan med skogsstyrelsen komplettera utredningen i de nämnda avseendena. Därvid bör också utarbetas förslag till sådana föreskrifter och anvisningar som måste utfärdas av regeringen, eventuellt också av centrala myndigheter, som en följd av förslaget till ädellövskogslag.

3.4 Riksantikvarieämbetet: --- I valet mellan skogsstyrelsens förslag som utesluter ädellövskogsmarkerna från en lagreglering och naturvårdsverkets förslag som innefattar dem, anser riksantikvarieämbetet att en ädellövskogslag som inkluderar ädellövskogsmarkerna är att föredra.

3.7 Lunds universitet: --- Formerna för skydd åt särskilt värdefull ädellövskog kan diskuteras. Det förefaller emellertid ganska klart att den nuvarande skogsvårdslagen tyvärr inte har den långsiktiga skydds- och vårdfunktion som en genomtänkt skogsvårdslag borde ha. Den har en klart kortsiktig kubikmassaeconomisk inriktning i sina lagformuleringar och naturvårdshänsynen i föreskrifterna är alltför vaga för att leda till konkreta naturvårdsåtgärder av tillräcklig omfattning. Till detta kommer att skogsvårdsstyrelsernas personal sällan har den naturvårdsinriktning som är av nöden för att korrekta sådana hänsyn skall kunna tas i det praktiska livet.

På länsstyrelserna finns däremot naturvårdsutbildade intendenten, som bör ha kompetens att bedöma ädellövskogarnas naturvårdsvärden. Med tanke på de relativt små arealer det är frågan om och eftersom de värden som f. n. mest är aktuella är av akut naturvårdskaraktär, finns det starka skäl som talar för att länsstyrelserna bör ha huvudmannaskap i ädellövskogsärendena. Det är därmed också ganska naturligt att en justering av den befintliga bokskogslagen till att gälla skyddsvärd sydsvensk lövskog, där lövträdarterna klart anges, vore en mycket enkel och odramatisk sak att genomföra. I stället för att gälla för ca 50 000 ha bokskog skulle den nu gälla för drygt 130 000 ha skyddsvärda lövskogar. Detta är en mycket liten areal (2%) av Sveriges totala skogsareal. Det är att beklaga att denna lagstiftning inte blev utförd ganska omedelbart då önskemål härom framfördes för några år sedan.

I SNV-utredningen föreslås hagmarker med starkt inslag av grövre "ädellöv" ingå i en ädellövskogslagstiftning. Detta verkar dock mindre välbetänkt, då krav på bete knappast går att lagstifta om utan avsevärt mera genomtänkta lagformuleringar än de som föreslagits. Det är redan idag svårt att få betning på naturreservat där bete ingår som skötselåtgärd.

Grundtanken är emellertid god, eftersom mycket stora naturvårdsvärden finns i dessa hagmarker genom deras varierande struktur, men skydd för dem måste rimligen finna andra vägar, främst genom naturvårdslagen

På sikt anser vi det principiellt riktigt att en skogsvårdslag utformas som tar de mångsidiga hänsyn som krävs för att olika samhällsvärderingar på skogsmark ska kunna tillgodoses. En sådan lag måste tillgodose miljökrav som kan ställas utifrån ekologiska grunder avseende diversitet (trädslagsblandningar, olikåldrighet m. m.) och förmåga att motverka den pågående och under de närmaste årtiondena fortgående försurningen. Därför föreslås tillsättande av en ny utredning med sikte på att samordna skogslagstiftningen om några år och att ge skogsvårdslagen en mindre snäv utformning.

3.8 Stockholms universitet: --- Lagstiftning är säkert en förutsättning om ädellövskogarnas och ädellövskogsmarkens framtid skall kunna tryggas. Eftersom det – trots skogsstyrelsens uppfattning – i allt väsentligt är fråga om ett naturvårdsproblem, måste lagen vara en naturvårdslag och inte delar av skogsvårdslagen. Skogsstyrelsens förslag kan inte godtas. Däremot kan den nuvarande bokskogslagen med fördel arbetas in i en ädellövskogslag, även om man måste vara på det klara med att problematiken beträffande bokskogen i vissa avseenden är en annan än för övrig ädellövskog.

Det på betänkandet grundade lagförslaget måste sålunda bli föremål för ytterligare översyn och omarbetning. Detta kan lämpligen ske i samråd med biologisk sakkunskap vid universiteten inkl. lantbruksuniversitetet, vilka i sin forskning har beröring med ädellövskogens naturförhållanden, fauna och flora. Det fortsatta arbetet måste genomföras med största skyndsamt.

3.9 Umeå universitet: --- Hänsynstaganden utan förankring i lagar har visat sig vara alltför svaga instrument för att skydda känsliga biotoper. Med tanke på de spillror av ädellövskog som idag återstår i Sverige anser

vi det oundvikligt att en särskild lagstiftning införs. Vi vill därför starkt understryka vikten av att naturvårdsverkets förslag till ädellövskogslag genomförs. Skogsstyrelsens förslag som innebär ett borttagande av bokskogslagen och en utvidgning av 1979 års skogsvårdslag är oacceptabelt. Naturvårdsverkets förslag bygger på viss delegering av ärenden i tillståndsgivningen till skogsvårdsstyrelserna. Vi menar dock att länsstyrelsernas naturvårdsenheter bör ha den fulla kontrollen av lagen genom en välutbildad stab av ekologer.

3.10 Lantbruksstyrelsen: — — — Enligt lantbruksstyrelsens mening främjas ett aktivt skogsbruk i familjelantbrukets form av att markägarna kan vända sig till en och samma myndighet vare sig det gäller barrskogbruk eller lövskogbruk. Förslaget från naturvårdsverket innebär dock att många markägare i sin normala näringsutövning blir nödsakade att ta kontakt med ytterligare en myndighet. Den lagstiftning som berör den vardagliga skötseln av marken kommer att bli mer svåröverskådlig och svårhanterlig. Lantbruksstyrelsen vill därför i stället förorda en lösning som innebär att bestämmelser om ädellövskogens skydd och vård, i den mån det kan anses behövligt, inordnas i skogsvårdslagen och att bokskogslagen samtidigt upphäves.

3.11 SLU: — — — SLU anser att varken naturvårdsverkets eller skogsstyrelsens förslag löser problemen med att dels bevara, dels producera på ett helt tillfredsställande sätt. Naturvårdsverket skulle enligt regeringsuppdraget utreda skyddet av de särskilt värdefulla ädellövskogarna. Detta har inte skett utan istället föreslås att praktiskt taget all ädellövskog skall bli föremål för ett kontinuerligt ädellövskogbruk. Skogsstyrelsens huvudförslag innebär en underskattning av svårigheterna att bevara särskilt värdefulla ädellövskogsbestånd utan reservatbildning och sannolikt otillräckliga styrmedel för att få en från nationell synpunkt väl avvägd omfattning och utformning av lövvirkesproduktionen.

SLU anser i likhet med utredningen att det är angeläget att skydda värdefulla ädellövträd också på annan mark än skogsmark. SLU har inget att erinra mot den föreslagna definitionen av ädellövskogsmark, men vill framhålla att samhället bör verka för att värdefulla ädellövträd bevaras även när de förekommer i mindre antal.

SLU tar inte ställning i frågan om ett ökat skydd för ädellövskogen bör regleras i en ny lag (utvidgad bokskogslag) eller genom kompletteringar i nu gällande skogsvårdslag och naturvårdslag eller i föreskrifterna till dessa lagar. SLU vill dock speciellt framföra följande principiella synpunkter på utformningen av administrativa regler och rutiner för handläggning av ädellövskogsfrågorna

- regler och rutiner måste självfallet utformas så att goda garantier ges för att samhällets mål beträffande ädellövskogen uppnås
- administrationen av hithörande frågor måste göras smidig och rationell. Skogsvårdsstyrelserna med sina distriktsorganisationer måste liksom nu utnyttjas. Länsstyrelsernas möjligheter att påverka hanteringen av ädellövskogen måste tillgodoses i tillräcklig utsträckning. Det vore dock ett slöseri med naturvårdens knappa handläggningsresurser om länsstyrelsernas naturvårdsenheter skulle belastas med en stor mängd rutinärenden rörande bestånd utan särskilt skyddsvärde

– de administrativa rutinerna bör göras så enkla som möjligt för markägarna, utan att målet om bevarande av ädellövskog äventyras. Av psykologiska skäl torde det vara en fördel om utnyttjandet av skogarna regleras i så få lagar som möjligt

– för att bevara särskilt skyddsvärda ädellövskogar utan bildning av reservat och utan krav på ekonomisk produktion kan man eventuellt behöva göra ändringar i skattelagstiftningen.

— — —

Slutsatsen av de anförda synpunkterna är att man inte bör besluta i enlighet med de framlagda förslagen. I stället behöver olika frågor kring urval av de mest skyddsvärda ädellövskogarna, eventuell utbyggnad av skogsvårdslagen och naturvårdslagen m. m. utredas ytterligare. Detta behövs för att åstadkomma en tillräckligt ändamålsenlig förvaltning av ädellövskogen, en förvaltning som både tillgodoser bevarandeintresset och det reella behovet av ett ordnat ädellövskogsbruk. — — —

3.13 Statens planverk: — — — Planverket har bl. a. i samband med den fysiska riksplaneringens planeringsskede och i ställningstaganden till den framtida skogspolitiken (SOU 1978: 6) framhållit att det bör vara en allmän princip att olika näringar måste acceptera de begränsningar som hänsynen till allmänna samhällsintressen för med sig. Det innebär enligt verket att intressenter i ädellövskogsbruk i likhet med andra näringar måste acceptera de begränsningar som hänsynen till allmänna intressen medför. På sikt anser planverket därför att också den allmänna hänsynen till ädellövskogen helt bör kunna beaktas med stöd av skogsvårdslagstiftningen och i det praktiska arbetet inom skogsvårdsorganisationen. Genom att låta endast en myndighet, dvs. skogsvårdsstyrelsen, handlägga dessa frågor bör man dessutom få en enklare administration.

Naturvårdsverkets utredning visar emellertid på ett relativt akut hot mot ädellövskogen vilket enligt planverket kan motivera en övergångsvis reglering av ädellövskogsbruket med en speciallagstiftning så som naturvårdsverket föreslår. — — —

Den lag om bevarande av ädellövskog som naturvårdsverket föreslår bör vara enkel att införa och tillämpa eftersom den i princip innebär att gällande lag om bevarande av bokskog utvidgas till att omfatta även andra ädla lövträdslag. Därmed finns det erfarenheter av hur den här typen av ärenden handläggs.

De förändringar av skogsvårdslagen som skogsstyrelsen föreslår är viktiga förutsättningar för att i ett senare skede reglera ädellövskogsbruk enbart med skogsvårdslagstiftningen. Därutöver bör det bl. a. tydligt klaras ut att reproduktionsplikten enligt 5 § skogsvårdslagen inte innebär ett hot mot ädellövskogar och ädellövskogmarker. — — —

— — —

3.14 Domänverket: — — — Enighet synes föreligga om att den alldeles övervägande delen av ädellövskogen inklusive bokskogen skall finnas kvar genom ett aktivt skogsbruk med avverkningar och anläggning av ny ädellövskog. Det är endast en liten andel, som skall bevaras inom naturreservat och nationalparker. Eftersom skogsvårdslagen är en brukandelag i motsats till naturvårdslagen som är en bevarandelag, framstår det enligt domänverkets mening såsom logiskt och naturligt, att erforderliga bestämmelser för skötsel av ädellövskog inklusive bokskog tas in i skogsvårdslagstiftningen. Bokskogslagen bör i samband därmed avvecklas. Mycket star-

ka skäl talar för att alla lagregler om skogsskötsel på skogsmark skall vara samlade i skogsvårdslagen oavsett trädslagsblandning.

— — —
Domänverket avstyrker bestämt tillståndsplikt för avverkning av ädellövskog. Nya bestämmelser i skogsvårdslagen bör utformas på annat sätt. Naturvårdsmyndighetens inflytande bör säkras genom att anmälningar om slutavverkning av ädellövskog inklusive uppgifter om planerad återbeskogning vidarebefordras till länsstyrelsens naturvårdsenhet antingen generellt eller för utvalda delar av länet.

— — —
Domänverket avstyrker en särskild lagstiftning om ädellövskogsmarkerna. För dessa bör gällande jordbruks-, skogsvårds- och naturvårdslagar tillämpas. — — —

3.15 Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län: Skogsvårdsstyrelsen förordar skogsstyrelsens förslag.

I Stockholms län, med obetydliga arealer ädellövskog, är det särskilt angeläget att markägare och myndigheter inte behöver tillämpa en extra lag för dessa arealer.

3.16 Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län: — — — Liksom skogsstyrelsen finner skogsvårdsstyrelsen för länets förhållanden naturligt att det samlade ansvaret för skötseln av skog inklusive ädellövskog anförtros den skogliga myndigheten. Skogsvårdslagen med de tillägg som föreslagits av skogsstyrelsen är därvid det naturliga och tillräckliga laginstrumentet. — — —

Genom att låta den skogliga myndigheten bli beslutande i skogliga frågor och länsstyrelsen med stöd av naturvårdslagen för naturvårdens intressen, bortfaller behovet av en särskild ädellövskogslag. Möjligheten att skydda och stödja ädellövskogarna stärks när den skogliga myndigheten med tillgång till fältpersonal får ett samlat ansvar härför. Någon grundad anledning att befara att naturvårdens intressen skulle försämrats saknas. — — —

3.17 Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län: — — — Skogsvårdsstyrelsen anser att det finns ett behov av lagstiftning och att detta lämpligast tillgodoses genom ändringar och tillägg till dels skogsvårdslagen, dels naturvårdslagen. De av skogsstyrelsen aviserade preciseringarna i föreskrifterna till skogsvårdslagen bedömer skogsvårdsstyrelsen ej vara tillräckliga.

Skogsvårdsstyrelsen förordar att ett tillståndsförfarande för slutavverkning av ädellövskog knyts till skogsvårdslagen med nuvarande 19 § som förebild och i stort sett överensstämmande med skogsstyrelsens förslag.

Skogsvårdsstyrelsen föreslår vidare att ett tillståndsförfarande för avverkning inom ädellövskogsmark knyts till naturvårdslagen. — — —

3.19 Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län: — — — är skogsvårdsstyrelsens uppfattning den att landets ädellövskogar bäst bevaras genom ett aktivt ädellövskogsbruk. Övrigt skogsbruk regleras i skogsvårdslagen för vilken skogsvårdsstyrelsen är tillsynsmyndighet. — — — Den helt dominerande delen av den föreslagna praktiska verksamheten rörande ädellövskogen avses att åvila skogsvårdsstyrelsen. Det är då inte meningsfullt att länsstyrelsen som naturvårdsverket föreslår skall utöva tillsynen över en ädellövskogslag.

Skogsstyrelsen föreslår i sitt förslag att ädellövskogen ges ett mer preciserat skydd i den överarbetning av skogsvårdslagen som nu pågår. Skogsvårdsstyrelsen anser att ett genomförande av skogsstyrelsens förslag skapar goda förutsättningar för ädellövskogens framtida bevarande. — — — Genom noggranna uppföljningar kan erfarenheter erhållas för ett ställningstagande till om en mera långtgående reglering i form av en särskild ädellövskogslag är befogad.

Naturvårdsverket föreslår i sitt meddelande att ekhagsmarker bör införas i begreppet ädellövskogar. Skogsvårdsstyrelsen delar inte den uppfattningen. Ekhagsmarkerna är av stor betydelse i landskapsbilden. Dessa kräver dock mer eller mindre intensivt bete för att bibehålla sin karaktär och är därför att betrakta som jordbruksmark. Om dessa marker växer igen på grund av extensivt bete och därmed är att betrakta som skogsmark bör — i enlighet med anvisningarna till 2 § skogsvårdslagen — skogsmarksbegreppet ändock inte tillämpas.

I olika sammanhang har vissa brister i nuvarande lagstiftning påtalats. Skogsvårdslagen och lagen om skötsel av jordbruksmark är inte heltäckande. Lagen om skötsel av jordbruksmark talar endast om åkermark och kultiverad betesmark. I skogsvårdslagens 2 § står skrivet "Med skogsmark avses i denna lag 1. mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål". Detta skapar osäkerhet beträffande hagmarkerna. Så länge de hävdas som bete är det inga problem, men när betesdriften upphör och markerna börjar växa igen uppstår problem.

Enligt vår mening borde lagen om skötsel av jordbruksmark gälla även hagmark eller, om detta synes mindre lämpligt, kompletteras med en naturvårdshänsynsparagraf. Härigenom skulle det önskade skyddet av bl. a. ekhagsmarkerna kunna erhållas. Om jordbruket drar sig tillbaka och man inte finner skäl kräva fortsatt jordbruksdrift på dessa marker skulle bidrag kunna ges för att upprätthålla en fortsatt hävd.

3.20 Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län: — — — bedömer skogsvårdsstyrelsen det inte troligt att vare sig bok- eller ekskog kommer att avverkas och omföras till barrskog i nämnvärd omfattning — i varje fall inte inom de närmaste årtiondena. Dels skyddas ju även ädellövskogen mot för tidig slutavverkning genom skogsvårdslagen, dels är skogsägarna i regel intresserade av att behålla vissa arealer lövskog. Skogsvårdsstyrelsen avstyrker därför förslaget om en lagreglering med tillståndsplikt vid avverkning av ädellövskog.

Erfarenheterna från bokskogslagen visar också att en sådan lagreglering permanentar ett inaktivt bevarande med på längre sikt åtföljande föryngringssvårigheter.

— — —

Om man trots vad ovan anförts finner att behov finns av en lagreglering med tillståndsgivning vid avverkning av ädellövskog är det dock skogsvårdsstyrelsens mening att denna bör knytas till skogsvårdslagen i enlighet med skogsstyrelsens förslag. — — —

3.21 Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län: Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar län anser att de förändringar av föreskrifter och anvisningar till 1979 års skogsvårdslag som skogsstyrelsen exemplifierat i sitt alternativa förslag är att föredra framför utredningens förslag om lag för bevarande av ädellövskog. Skogsstyrelsens förslag medger en rationellare hantering av de en-

skilda ärendena utan att syftet – vård och skydd av ädellövskogen – på något sätt äventyras.

 Problemet med att bevara ekhagarna i sitt "ursprungliga", av betet präglade tillstånd är således stort och torde knappast kunna regleras via skyddslagstiftning. Särskilda bevarandeinsatser inom utvalda områden torde vara lämpligare. Resterande marker bör betraktas som skogsmark och i de fall produktionsförhållandena tillåter det gärna förbehållas bestånd med vårdad ädellövskog.

3.22 Skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län: --- har skogsvårdsstyrelsen framfört, att ädellövskogen i Blekinge inte är hotad i större utsträckning och i vart fall inte i sådan omfattning att särskild lagstiftning är befogad. Skogsvårdsstyrelsen finner nu ingen anledning att ändra denna uppfattning. Vi avstyrker förslaget till särskild ädellövskogslag.

2.2 Föreskrifter i skogsvårdslagen med tillståndsförfarande

 Vi tillstyrker --- skogsstyrelsens förslag enligt 2.2 ---.

3.23 Skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län: --- Efter noggranna jämförelser mellan de båda lagförslagen, anser skogsvårdsstyrelsen att skogsstyrelsens förslag – under förutsättning att detta ändras på sätt som anges nedan – bör förordas av följande skäl:

- i den nya skogspolitiken har hänsyntagandet till naturvården och andra allmänna intressen givits en ökad tyngd
- skogsvårdsorganisationen skall i båda fallen svara för huvudparten av handläggningen
- en minskad byråkratisering uppnås genom att alla frågor som rör skogsbruket samlas i en lag
- det är inte motiverat att länsstyrelsen skall handlägga rena skogsskötselfrågor t. ex. då tillstånd sökes att föryngra ädellövskog utan byte av trädslag. Det finns all anledning att min ska belastningen på länsstyrelsens naturvårdsenhet.

 – 19 § 4:e stycket bör få denna lydelse: "I samband med att tillstånd ges för avverkning av ädellövskog som är värdefull från naturvårds- och kulturninnesvårdssynpunkt skall skogsvårdsstyrelsen föreskriva att ny skog skall anläggas med ädellövskog".

--- lagbestämmelserna --- då fråga är om byte av trädslag, bör utformas så att samma skydd inkl. ersättningsbestämmelser erhålles för ädellövskogen som i nuvarande bokskogslag.

--- mindre fastigheter kan ha hela eller stora delar av sitt skogsinnehav i form av ädellövskog. Detta förhållande bör enligt skogsvårdsstyrelsens mening beaktas i lagstiftningen så att enskild markägare inte drabbas oskäligt.

 Ordföranden (L. Sandgren) i skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län anmälde avvikande mening avseende skogsvårdsstyrelsens synpunkter på lagstiftningsförslagen så till vida att han förordar en särskild ädellövskogslag.

3.24 Skogsvårdsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Genom en komplettering av 17 § skogsvårdslagen med obligatorisk skyldighet om avverkningsanmälan av ädellövskog med specificering av aktuella trädslag menar styrelsen att man tills vidare kan avvakta med särskild lagstiftning tills effekten av ovannämnda justering efter några år har kunnat avläsas.

— — —

3.25 Skogsvårdsstyrelsen i Hallands län: Skogsvårdsstyrelsen i Hallands län tillstyrker skogsstyrelsens förslag men vill göra några kommentarer och tillägg.

Ädellövsrogens dåliga tillstånd, skogsskötselmässigt sett, har som nämnts i utredningen en produktionsekonomisk bakgrund.

Utredningen visar bl. a. att en dominerande del av ädellövsrogen står på mark som ger låg ädellövsrogproduktion (sid 76 utredningsbetänkandet) men som å andra sidan skulle kunna bära mycket produktiv barrskog. Skall ädellövsrog i nämnvärd omfattning behållas i landet måste det alltså bli fråga om att denna till stor del kommer att stå på mark som är medelmåttig eller i svagaste laget för ädellövsrogbruk. Ändå måste förutsättas att den ädellövsrog som nu står på de svagaste växtplatserna i stor utsträckning blir utbytt mot barrskog.

Det är uppenbart att lövsrogsskötsel på svagare marker är en verksamhet som inte lämnar något överskott. Tvärtom är den enligt gängse beräkningsmetoder förlustbringande. Skillnaden gentemot barrskogen är betydande och tar sig bl. a. uttryck i mycket lägre beräknade markvärden. Ädellövsrogens äsätts emellertid relativt höga taxeringsvärden i förhållande till avkastningsvärdet. Eftersom taxeringsvärdena främst relaterar till marknadsvärdena är kanske inte så mycket att göra åt detta. Däremot bör man i hög grad ta hänsyn till lönsamhetsbilden då regler för olika slags pålagor utformas.

— — —

3.27 Skogsvårdsstyrelsen i Skaraborgs län: — — — Beträffande ädellövskogsmarkerna instämmer skogsvårdsstyrelsen helt i skogsstyrelsens synpunkter. Hittillsvarande erfarenheter pekar på att vissa definitioner och begrepp i såväl skogsvårds- som naturvårdslagen först måste klarläggas, exempelvis följande: Skogsmarksbegreppet i skogsvårdslagen, begreppet "pågående markanvändning" i naturvårdslagen, möjligheterna till begränsning av skogsbruket inom naturvårdsområden och inom s. k. 2-månadersområden etc.

— — —

— — — åtgärder för skydd och vård av ädellövsrogen i första hand hör lösas genom att bestämmelser om ädellövsrogen införes i skogsvårdslagens föreskrifter. I andra hand — — — införes en lagstiftning i enlighet med skogsstyrelsens förslag, bilaga 1.

3.29 Länsstyrelsen i Södermanlands län: — — — tillstyrker länsstyrelsen — — — statens naturvårdsverks framlagda förslag för skydd och vård av ädellövsrogar och ädellövskogsmarker.

3.30 Länsstyrelsen i Östergötlands län: Mot bakgrund av den mångfald av intressen som starkt berörs av skydd och vård av ädellövskogsmarkerna och behovet av att en lagstiftning i frågan även omfattar ädellövskogsmarkerna tillstyrker länsstyrelsen det av naturvårdsverket framlagda förslaget till införande av en ädellövskogslag.

Sex av ledamöterna i länsstyrelsen i Östergötlands län (Strindberg, Pettersson, Nilsson, Holm, Lennstam och Torfgård) avgav reservation till förmån för skogsstyrelsens förslag.

3.31 Länsstyrelsen i Jönköpings län: — — — Den av utredningen föreslagna definitionen av ädellövskog torde för Jönköpings län medföra att åtskilliga idag uppmärksammade ädellövträdsrika bestånd inte kommer att klassas som ädellövskog och därmed inte bli behandlade enligt den föreslagna lagstiftningen. I vissa delar av länet är vidare inslaget av andra lövträd mycket markant. Lövbeständen utgörs i exempelvis Vättersänkan till mycket stor del av gråal eller är gråalsdominerade. Dessa bestånd faller utanför den tänkta lagregleringen vilket torde medföra att landskapsbilden inom en överblickbar tid blir barrskogspräglad beroende på effekterna av skogsvårdslagens 5 §.

Länsstyrelsen anser att länsstyrelsen bör ha det regionala ansvaret för naturvården i sin helhet. Den nu gällande bokskogslagen har fungerat bra varför den nu tänkta, analogt uppbyggda regleringen av ädellövskogens skydd och vård i princip tillstyrkes. — — —

3.32 Länsstyrelsen i Kronobergs län: De förslag till ändringar i skogsvårdslagen eller föreskrifter till denna som skogsstyrelsen nu har presenterat, innebär enligt länsstyrelsens uppfattning inte tillräckligt skydd för ädellövskogen.

Länsstyrelsen konstaterar däremot att den nuvarande bokskogslagen fungerat bra och tillstyrker därför naturvårdsverkets förslag till ädellövskogslag.

Tre av ledamöterna i länsstyrelsen i Kronobergs län (Carlsson, Gustavsson och Posse) har anmält skiljaktig mening och anslutit sig till skogsstyrelsens förslag till åtgärder för skötsel och skydd av ädellövskogen.

3.33 Länsstyrelsen i Gotlands län: — — — Det förefaller emellertid naturligt om ädellövskogens lagskydd utformas på likartat sätt som bokskogslagen med de undantag som föreslås.

— — —

3.34 Länsstyrelsen i Blekinge län: — — — Ett starkare lagligt skydd för ädellövskogen är enligt länsstyrelsens mening starkt befogat med hänsyn till naturtypens skyddsvärde och det exploateringshot den är utsatt för. Det är också angeläget att få till stånd en intensivare skötsel av ädellövskogen. En sådan vård torde vara svår att genomföra utan statliga bidrag. Länsstyrelsen finner därför att starka skäl talar för införandet av en ädellövskogslag. Lagen bör — — — i princip överensstamma med det av naturvårdsverket redovisade förslaget. — — —

— — — då bevarandet av ädellövskog är ett så väsentligt intresse för naturvården, kulturminnesvården och friluftslivet samtidigt som kravet på ett effektivare utnyttjande av skogsmarken ställs bör länsstyrelsen ha huvudansvaret för tillämpningen av ädellövskogslagen. En långtgående delegering av beslutanderätten till skogsvårdsstyrelsen bör dock kunna ske, i synnerhet i praktiska frågor som t. ex. föryngringshuggningar enligt 3 § i den föreslagna ädellövskogslagen. Denna myndighet bör även handha frågor om bidrag till skogsägarna för skogsvårdsarbeten i ädellövskog i likhet med gällande förhållande i fråga om bokskogen.

— — —

Enligt naturvårdsverkets förslag skulle även hagmark bevuxen med ädla lövträd räknas till ädellövskog och lagregleras. Med hänsyn till att så stora naturvärden finns representerade i dessa hagmarker och då de är hotade av igenplantering finner länsstyrelsen det angeläget att de kan skyddas. Hagmark är ej skogsmark enligt skogsvårdslagen. Omföring av ädellövskog till skogsmark kan därför inte regleras enligt skogsvårdslagen. Detta måste därför ske endera enligt den föreslagna ädellövskogslagen eller med stöd av naturvårdslagen.

— — —

Fem av de ordinarie ledamöterna i länsstyrelsen i Blekinge län (Lundström, Sture Petersson, Karl-Anders Petersson, Thomasson och Hult) samt en suppleant (Roos) har anmält skiljaktig mening och anfört att länsstyrelsens yttrande borde utformas så att det i sak sammanfaller med skogsvårdsstyrelsens i Blekinge tillstyrkan till skogsstyrelsens förslag.

3.35 Länsstyrelsen i Kristianstads län: — — — Lagförslaget tar sikte inte endast på egentliga ädellövskogar utan också på hagmarker. Länsstyrelsen är emellertid mycket tveksam om det finns anledning att i lagen föra in mark som inte är skogsmark i egentlig mening. Där det finns särskilt värdefulla hagmarker bör man kunna nöja sig med de skyddsmöjligheter som naturvårdslagstiftningen ger. Det är också tveksamt om fågelbärstradet bör inräknas bland de ädla lövträden.

— — —

En helt ny ädellövskogslag skulle innebära en ytterligare byråkratisering av skogsbrukets arbetsvillkor. I vissa stycken skulle denna även komma att stå i direkt motsatsförhållande till nu gällande skogsvårdslag, bl. a. SVL 5 § 3 om s. k. skräpskog.

— — —

Sammanfattningsvis delar länsstyrelsen skogsstyrelsens — — mening att den övergripande målsättningen att bevara de skyddsvärda ädla lövskogarna bäst tillgodoses genom ändringar i nuvarande skogsvårdslag och ej genom tillkomsten av en helt ny s. k. ädellövskogslag.

Landshövdingen, fem ordinarie ledamöter (Persson, Bladh, Johansson, Karlsson och Ahlqvist), en suppleant (Carlsson) samt fem av de i den slutliga handläggningen deltagande tjänstemännen (Johansson, Magnusson, Hötjer, Levinson och Åkesson) i länsstyrelsen i Kristianstads län har anmält skiljaktig mening och anför: — — — Sammanfattningsvis anser länsstyrelsen att naturvårdsverkets förslag bör genomföras. — — —

3.36 Länsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Skogsstyrelsen har — — — framhållit att den nya lagstiftningen bör infogas i skogsvårdslagen. Länsstyrelsen anser att med en sådan konstruktion skulle de skogsekonomiska intressena få för stor tyngd. Stora samhällseliga intressen knutna till förekomsten av ädellövskog har samband med naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv. Behovet att sammanväga ett flertal olika intressen innebär att länsstyrelsen är en lämplig myndighet att handha de ärenden som uppkommer i samband med den föreslagna lagstiftningen.

Ädellövskogen utgör också en naturresurs av ekonomisk betydelse för vissa brukningsföretag. Det bör åligga skogsvårdsstyrelsen att vid lagtillämpningen bevaka de skogsekonomiska intressena. Detta bör komma till uttryck i lagtexten.

— — —

Enligt förslaget förstås med ädellövskog i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län lövskog vars grundyta till minst 70 % består av ädla lövträd, för övriga landet 50 %. Länsstyrelsen anser att det senare procenttalet bör gälla för hela landet. Därigenom ges ett bättre skydd åt framför allt den yngre ädellövskogen.

— — —

Förslaget om lag för bevarande av ädellövskog har utvecklats till att omfatta vissa hagmarker enligt en given definition (1 § mom 3). Länsstyrelsen i Malmöhus län anser det som positivt att "där så är angeläget från naturvårdssynpunkt" (6 §) marker av detta slag kan bevaras genom betesgång som ett alternativ till skogsbruk med bidrag från samhället.

— — — tillstyrker länsstyrelsen en lagstiftning för bevarande av ädellövskog enligt naturvårdsverkets förslag.

Sex av ledamöterna i länsstyrelsen i Malmöhus län (Althin, Frostemark, Olsson, Samzelius, Swartling och Tengbom-Velander) har anmält skiljaktig mening och anför: Vi kan ej ansluta oss till länsstyrelsens yttrande utan vill som eget yttrande biträda det yttrande som skogsvårdsstyrelsen avgivit.

3.37 Länsstyrelsen i Hallands län: Länsstyrelsen — — — instämmer i allt väsentligt med de värderingar, synpunkter och förslag till åtgärder som framkommit i skogsstyrelsens förslag till åtgärder för skydd av ädellövskogen — — —.

Sex av ledamöterna i länsstyrelsen i Hallands län (Persson, Ekelund, Johansson, Hedberg, Andersson och Svensson) anför i reservation: — — — Med hänsyn till de goda erfarenheterna av bokskogslagen tillstyrker länsstyrelsen i princip en ädellövskogslag enligt naturvårdsverkets modell.

— — —

Fyra av de i ärendets slutliga handläggning deltagande tjänstemännen (Sandlund, Andrén, Olausson och Olsson) anmälde avvikande mening i enlighet med reservationen.

3.38 Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län: — — — lagförslaget innebär klara begränsningar vad gäller möjligheterna att bevara länets lövskogar. Det bör även påpekas att ett alltför intensivt lövskogsbruk med inriktning på enartsbestånd kan innebära att väsentliga ekologiska värden går förlorade. Naturvårdslagen torde därför även fortsättningsvis bli det viktigaste instrumentet för bevarande av länets lövskogar.

Vid sidan av utredningsförslaget har skogsstyrelsen presenterat ett alternativt förslag vilket — — — innebär ändringar i skogsvårdslagen på flera väsentliga punkter. Länsstyrelsen avstår från ett ensidigt ställningstagande mellan de bägge förslagen — — —:

— — —

— — — länsstyrelsen delar utredningens uppfattning om behovet av skydd och vård av ädellövskogen och ädellövshagmarken men är tveksam till huruvida den föreslagna lagen kan komma att utgöra ett effektivt skydd för länets lövskogar. Skogsstyrelsens förslag är på en del punkter gynnsamma med utgångspunkt från förhållandena i länet varför en eventuell ädellövskogslag inte bör utesluta förändringar i skogsvårdslagen i enlighet med vad som anförts ovan. Beträffande ädellövshagmarken tillkommer skötselproblematiken där möjligheten att hålla upp dessa marker är intimt förbunden med brukningen och vilka resurser som kan ställas till förfogande för ett bibehållande av denna. Oavsett vilket av de två förslagen som

slutligen fastställs kommer stora anspråk att ställas på länsstyrelsen vad gäller urval och prioriteringar av natur- och kulturvetenskapligt värdefulla lövskogsmiljöer. Det är angeläget att länsstyrelserna kan ges resurser för det kunskapsinhämtande detta kan föranleda.

3.39 Länsstyrelsen i Älvsborgs län: — — — Länsstyrelsen anser att skogsstyrelsens förslag i nuläget i stort sett tillgodoser behoven i Älvsborgs län i synnerhet om det kompletteras med resurser för inventering. Länsstyrelsen förutsätter då att eventuella skillnader mellan skogsbruket och naturvården i tolkningen av begreppet pågående markanvändning kan övervinnas på sådant sätt att bevarandeintentionerna i utredningen ej försvagas.

Länsstyrelsen vill också peka på möjligheten att minska det akuta behovet av skyddsåtgärder för lövskogen genom justeringar i reglerna för bidrag till avveckling av 5:3-skog. Förslagsvis skulle bestånd som redovisats i länsstyrelsens naturinventering eller naturvårdsplan undantas från statsbidrag tills en bättre överblick av ädellövskogen erhållits.

— — —

3.40 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: — — —

Under förutsättning att bestämmelserna utformas så, att en sammanvägning av skilda samhällsintressen — — — kan ske på ett lämpligt sätt inom ramen för en utvidgad skogsvårdslagstiftning vill länsstyrelsen i första hand förorda skogsstyrelsens förslag, eftersom den praktiska hanteringen av ädellövskogsfrågorna ändå kommer att åvila skogsvårdsstyrelsen.

— — —

3.41 Länsstyrelsen i Örebro län: — — — Om ädellövskogslagstiftningen infogas i skogsvårdslagen, vilket från andra synpunkter kan vara lämpligt, faller hagmarkerna utanför skyddet, eftersom de inte utgör skogsmark i skogsvårdslagens mening. Att skydda ens en märkbar del av dessa ekhagar som naturreservat bedömer länsstyrelsen liksom naturvårdsverket som helt realistiskt. Naturvårdsverkets utredning erbjuder däremot ett konkret och realistiskt förslag till skydd för hela ädellövskogsbeståndet.

— — —

Länsstyrelsen anser att ädellövskogen behöver ett lagstadgat skydd och de stimulansåtgärder som skogsstyrelsen föreslår. Vad gäller den egentliga ädellövskogen synes skyddet kunna tillgodoses genom skogsstyrelsens andrahandsförslag, dvs. genom tillägg till skogsvårdslagen. I föreskrifterna till 5 § 3 bör dock anges att reproduktionsplikten inte gäller för "kvalitativt undermåliga lövskogsbestånd, ofta med ett flertal olika trädslag vilka bedöms ej kunna utvecklas till värdefullt virke i nöjaktig omfattning", i de fall dessa områden har betydelse från naturvårdssynpunkt. — — —

I det fall ädellövskogens bevarande inte kan tillgodoses genom andra åtgärder av motsvarande slag, dvs. genom såväl lagstiftning som stimulans, anser dock länsstyrelsen att naturvårdsverkets helhetslösning vore att föredra. De olägenheter denna skulle innebära i form av delat ansvar mellan olika myndigheter synes uppvägas av fördelarna med ett komplett skydd för alla ädellövträdsmarker. Bl. a. skulle man slippa problem med att avgöra om en igenväxande f. d. hagmark utgör jordbruks- eller skogsmark.

3.42 Länsstyrelsen i Västmanlands län: Ett aktivt ädellövskogsbruk är en viktig förutsättning för bibehållande av landets ädellövskog. Länsstyrelsen anser att ett lagskydd – införande av tillståndsplikt för avverkning av ädellövskog – bör knytas till skogsvårdslagen. Lagskyddet bör även omfatta ädellövskogsmarken. Erforderliga ändringar av skogsvårdslagen bör genomföras omgående.

3.43 LRF/SSR: – – – Förbunden avvisar – – – förslaget om en särskild ädellövskogslag med länsstyrelsen som tillsynsmyndighet. Ansvaret bör istället läggas på skogsvårdsstyrelserna och ett samrådsförfarande i frågor av speciell art ske mellan länsstyrelse och skogsvårdsstyrelse. – – –

För att bibehålla den trädglösa skyddsvärda ädellövshagen måste dessa hagar utnyttjas som betesmark. Befintliga regler i naturvårdslagen och en smidig samverkan mellan naturvårdsmyndighet och markägarna ger ett bättre resultat än ett hårt uppknutet regelsystem med åtföljande byråkratisk bevakning.

De senare åren har präglats av betydligt lägre aktivitet i bokskogsskötseln än vad som ur naturvårds- och skogsbrukssynpunkt vore en optimal utveckling. Bokskogslagen har inte blivit det medel som verkar stimulerande och aktiverande. På den punkten delar inte LRF/SSR utredningens uppfattning.

Den byråkrati som följt med lagen har påverkat utvecklingen negativt. Med en speciallag och två myndigheter som detaljerat behandlar enskilda ärenden uppstår ett lägre markägareansvar och motivation för skogsskötseln försvinner. Det är därför nödvändigt att undvika en fortsatt byråkratisering. Det bästa skyddet för denna skogstyp är i stället en positiv inställning från markägarna i ett aktivt skogsbruk. Konklusionen blir enligt LRF/SSR att bokskogslagen allvarligt måste omprövas och att man för övrig ädellövskog måste undvika ett liknande byråkratiskt regelsystem.

– – –

3.44 SISU: Skogsstyrelsen har i sitt eget förslag klart redovisat hur de av SNV anförda behoven av en separat lag kan tillgodoses genom komplettering av skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen och tillämpningsföreskrifter. Vi kan i stort ansluta oss till dessa tankegångar och de preciseringar som framlagts. Dock får vi anmäla avvikande mening beträffande behovet av tillståndsplikt för slutavverkning med 19§ SVL som förebild. En sådan restriktion må tillgripas först sedan mera konstruktiva åtgärder visat sig vara otillräckliga. – – –

SISU finner också, på de grunder skogsstyrelsen anför, tillfället lämpligt att inarbeta bokskogslagen i skogsvårdslagen.

– – –

3.45 Skogssällskapet: – – – Skogssällskapet avstyrker tillkomsten av en särskild ädellövskogslag och ansluter sig i stället till skogsstyrelsens förslag om kompletterande regler och föreskrifter i skogsvårdslagen samt de övriga åtgärder som föreslås för aktivt skydd och vård av ädellövskogen.

3.46 Sveriges jordägareförbund: – – –

– – – Om bevarandet av ädellövskogar och hagar bedömes vara angeläget, måste erforderliga resurser ställas till förfogande för att denna liksom andra angelägna naturvårdsfrågor skall kunna få sin lösning inom ramen för gällande naturvårdslagstiftning. Några avgörande praktiska hinder här-

för föreligger ej. Att komplicera naturvården med ytterligare speciallagstiftning är olämpligt.

Om särskilda lagstiftningsåtgärder ändå skulle befinnas erforderliga, tillstyrker Sveriges Jordägareförbund Skogsstyrelsens förslag att de kompletterande lagreglerna intages i skogsvårdslagen.

Enligt Sveriges Jordägareförbunds erfarenheter är bokskogslagstiftningen behäftad med allvarliga brister. Kravet att bokskog föryngras med bokskog förhindrar ett aktivt bokskogsbruk genom flyttning av föryngringsytorna till för bokskog mera lämpade områden inom en egendom.

— — —

3.47 Svenska naturskyddsföreningen: — — —

— — — Om inte alla försök att förhindra ädellövskogens försvinnande skall ha misslyckats redan innan de hinner sättas i verket måste reglerna för de s. k. 5:3-bidragen skyndsamt ändras så att bidrag under de närmaste åren inte kan utgå till restaurering av bestånd med ädla lövträd. Föreningen har i andra sammanhang föreslagit att reglerna för 5:3-bidrag bör utformas så att bidrag under åren 1982-1989 endast kan komma i fråga för sådana barrskogsbestånd som blivit glesa genom dimensionshuggning eller andra felaktiga skogsbruksåtgärder. Föreningen ber att få upprepa detta förslag. Enligt föreningens mening är 5:3-bidragens utförning av så väsentlig betydelse att det inte nog kan betonas att övriga åtgärder till ädellövskogens skydd riskerar att bli mer eller mindre verkningslösa om inte bidragsreglerna ändras mycket snart.

— — —

Ändras reglerna för 5:3-bidrag — — — minskar det akuta hotet mot flertalet naturskogar. Införs en särskild lagstiftning om bevarande av ädellövskog enligt den princip som ligger till grund för naturvårdsverkets förslag förhindras en okontrollerad avverkning och annan förstörelse av övriga ädellövskogsbestånd. Dessa åtgärder är dock inte, varken var för sig eller tillsammans, tillräckliga för att garantera ädellövskogarnas fortbestånd och ändamålsenligt framtida handhavande. För att detta mål ska kunna nås fordras ytterligare åtgärder.

— — —

Bland de ytterligare åtgärder som måste komma till stånd är att förbättra kunskapen om hur olika typer av ädellövskogsbestånd ska kunna skötas i framtiden. — — —

3.48 Svenska kommunförbundet: — — —

Naturvårdens intressen inom ädellövskogen bör enligt styrelsen i normala fall kunna tillgodoses inom ramen för ett kontinuerligt skogsbruk baserat på regler i skogsvårdslagen. Ett rationellt drivet skogsbruk kommer visserligen att minska variationen i beståndsbilden och försämra betingelserna för en variationsrik flora och fauna. Men ett aktivt skogsbruk är att föredra framför ett passivt bevarande.

För mycket värdefulla eller känsliga områden, med t. ex. speciella hävdformer som speglar olika epokers utnyttjande, utgår styrelsen ifrån att det krävs särskilda vårdformer baserade på statligt stöd. Sådana områden bör skyddas med regler i naturvårdslagstiftningen.

— — —

Styrelsen anser att de ädellövskogsområden som är av intresse att bevara ska pekats ut i kommunernas översiktliga planering. I kombination med utvecklade hänsynsregler i skogsvårdslagstiftningen erhålls härigenom ett tillräckligt skydd. — — —

3.49 Svenska skogsarbetareförbundet: — — — får Skogsarbetareförbundet tillstyrka skogsstyrelsens förslag. — — —

Skogsvårdsorganisationen är tillsynsmyndighet för det svenska skogsbruket och är den myndighet som har de bästa resurserna för att även övervaka skötseln av de s. k. ädellövskogarna. Tillsynen skulle för samhällets del ställa sig mycket kostsammare om tillsynsfunktionen splittras upp på skilda myndigheter. Det senare skulle medföra att två skilda befattningshavare måste besöka och ge råd och anvisningar till de markägare som på sina fastigheter har både barrskog och ädellövskog. Skogsvårdsstyrelsernas personal har också redan nu till uppgift att genomföra ÖSI (översiktlig skogsinventering), samt att utarbeta fastighetsvisa skogsbruksplaner. Det måste därför vara mest rationellt att skogsvårdsstyrelsepersonalen i detta arbete får inlägga de ytor i skogsbruksplanerna, som bedöms som skyddsvärda ädellövskogar. Om två skilda tillsynsorgan skall sköta den saken kommer säkerligen både ÖSI och den fastighetsvisa skogsbruksplaneringen att avsevärt fördröjas och fördyras.

En annan sak som förbundet anser att naturvårdsverket inte tagit tillräcklig hänsyn till är att även ädelskogsarealer bör i stor utsträckning bli föremål för skötselåtgärder som gör att vi i framtiden skall kunna utnyttja dessa skogar för virkesproduktion. För närvarande importerar vi s. k. ädellövskogsvirke för rätt betydande belopp. Enligt riksskogstaxeringen finns över 100 000 hektar skogsmark som är bevuxen med ädellövskog och på dessa marker sker en årlig tillväxt om drygt 500 000 m³sk. Genom en rationell och riktig skötsel av dessa skogar bör tillväxten ytterligare kunna ökas. Detta skulle då framdeles skapa flera arbetstillfällen och ett högre ekonomiskt utbyte för markägaren. Speciella områden som bör skyddas för varje ingrepp kan avsättas som naturreservat.

I sin skrivelse har skogsstyrelsen anfört att den nuvarande skogsvårdslagen kan kompletteras så att ädellövskogarna mycket väl kan tillförsäkras erforderligt skydd, utan att en speciell lag måste utarbetas. Den särskilda bokskogslagen skulle därmed också kunna upphöra. Förbundet tillstyrker en sådan ordning. — — —

När det slutligen gäller skötseln av de områden som av utredningen hänförs till ädellövskogmarker anser förbundet att dessa arealer bör inordnas under jordbrukslagstiftningen. Det bör inte föreligga några nämnvärda svårigheter att klassificera vad som är skogsmark eller icke skogsmark i det avseendet.

3.50 Kungl. Vetenskapsakademien: — — — stöder naturvårdsverkets förslag om att inrätta en ädellövskogslag. I denna kan med fördel bokskogslagen inarbetas. Bestämmelserna om hur ädellövskogsbruket skall bedrivas bör dock ändras och nyanseras. Ett kalhyggesbruk med nyplantering bör tillåtas och uppmuntras där alltför stora naturvärden ej kan spolieras härigenom, men i skogar med artrik träd- och markvegetation bör eventuella huggningar ske genom stamvis eller gruppvis blädning och statsmakternas rådgivning och bidragsbestämmelser bör ej motverka detta. Det av skogsstyrelsen avgivna förslaget att inarbeta alla särbestämmelser om ädellövskog i skogsvårdslagen vill kommittén bestämt avstyrka då problematiken kring dessa skogar i första hand är en naturvårdsfråga. — — —

4 Utbildning, rådgivning och bidrag, m. m.

Remissinstanserna instämmer i allmänhet i att det behövs ekonomiskt stöd, utbildning, rådgivning m. m. för skötseln av ädellövskogen.

4.3 RRV: — — — Utredningen nämner att erfarenheterna från bokskogsanslaget visar att verksamheten till en början var relativt låg för att successivt öka. Bidragsramen har beräknats med beaktande av detta. RRV anser dock att uppgifter bör redovisas om hur anslaget därefter kan komma att utvecklas och så långt möjligt även om vad kostnaderna kan beräknas till i ett fortvarighetstillstånd. Den föreslagna bidragsramen om 1,5 milj. kr. förefaller vidare lågt beräknad, om lagstiftningens syfte skall uppnås, vilket också skogsstyrelsen påpekat.

— — —

4.7 Lunds universitet: — — —

— det är angeläget att forskning beträffande de sydsvenska lövskogarnas förnyring och skötsel för att även på lång sikt bibehålla naturvårdsvärdena utökas

— de ur naturvårdssynpunkt särskilt värdefulla hagmarkerna och lövskogarna bör identifieras enligt bestämda kriterier samt inventeras och skyddas enligt NVL

— tillgången på frö- och pläntmaterial måste förbättras vad gäller lövträd och det är också angeläget att industri med inriktning på lövskogshantering stöds.

— — —

4.9 Umeå universitet: — — — Resurser bör tillskapas för forskning och utbildning om ädellövskogars ekologi och skötsel. Sådana resurser bör inte bara anvisas lantbruksuniversitetet som skogsstyrelsen föreslår, utan även komma ekologiska institutionerna vid universiteten till godo.

— — —

4.11 SLU: — — — Forskning rörande olika lövskogsskötselmetoders inverkan på florán och faunan måste igångsättas snarast. Likaså bör kompletterande regler för naturvårdshänsyn tas fram. De nu använda tillämpningsanvisningarna till skogsvårdslagens 21 §, liksom böckerna Faunavård i skogsbruket och Floravård i skogsbruket (som återopás i utredningen) har tillkommit utan närmare kunskap om vad som skall hända med ädellövskogarna.

SLU delar skogsstyrelsens åsikt att forskning och utbildning i skötsel av ädellövskog måste bedrivas i landet. Forskningen om lövskogbruk är nödvändig bl. a. på grund av att man planerar helt nya, i Sverige aldrig prövade skötselsystem. Bl. a. finns ett uttalat intresse att pröva systematiska blandningar av bok/gran resp. ek/gran för att förbättra ädellövskogbrukets ekonomi. — — —

När man med bidrag och andra styrmedel påverkar trädslagsvalet är det viktigt att beakta de olika lövträdarternas naturliga ekologiska amplitud. En alltför snäv styrning av trädslagen till endast de ur produktionssynpunkt mest optimala ståndorterna kan leda till en utarmning av det genetiska materialet men också ha icke önskvärda effekter på skogsmarkernas flora och fauna.

— — —

4.12 AMS: — — — För att möjliggöra bidrag till vård av hagmark där beredskapsverksamhet ej förekommer bör enligt utredningen även naturvårdsverkets vårdanslag få användas oavsett om aktuella hagar är skyddade med naturvårdslagen eller ej. Detta förslag kan arbetsmarknadsstyrelsen tillstyrka.

Däremot kan styrelsen inte dela utredningens skrivning att huvuddelen av kostnaderna för bidragen till hagmarkernas vård förutsätts utgå ur den ordinarie tilldelningen av beredskapsmedel. Enligt styrelsens mening har de skogsvårds- och naturvårdsarbeten som bedrivits som beredskapsarbeten visserligen varit väl anpassade till behovet av sysselsättning för vissa kategorier arbetslösa på berörda orter men enligt de arbetsmarknadspolitiska intentionerna skall dessa arbeten bl. a. snabbt kunna startas och snabbt kunna avbrytas alltefter det lokala sysselsättningsläget och läget på arbetsmarknaden. Vidare får arbetena inte avse sådana objekt som kan bedömas tillhöra huvudmannens inom ordinarie ramar bedrivna verksamhet utan skall avse en utökning av verksamheten.

Det är enligt styrelsens mening angeläget att så stor del som möjligt av de åtgärder för skötsel och vård av ädellövskogen och motsvarande hagmarksskötsel utförs och betraktas som en ordinarie verksamhet. Sysselsättningseffekten blir i stort densamma och man når en administrativ förenkling genom att de ordinarie skogsvårds/naturvårdsorganen kopplas in. Bidrag till beståndsanläggning, röjning m. fl. åtgärder bör, i varje fall då det är fråga om större objekt, förknippas med villkor att det arbetskraftsbehov som måste täckas utöver eventuell ordinarie personal skall rekryteras genom arbetsförmedlingen.

4.13 Statens planverk: — — — Man bör eftersträva att ädellövskogsbruk normalt kan bedrivas utan ekonomiskt bidrag från staten. De statliga subventionerna bör begränsas till de fall när de ekonomiska förutsättningarna för ädellövskogsbruk är klart ogynnsamma. Med alltför generösa bidragsbestämmelser finns det risk för att bidragsramen för denna form av skogsvård blir otillräcklig varvid man kan tvingas till en alltför hård prioritering av vilka ädellövskogsområden som kommer att bevaras.

4.14 Domänverket: — — — Bidrag föreslås utgå för anläggning och röjning av ädellövskog. Därtill kommer dock att sådana bestånd måste skötas mycket intensivt med ofta återkommande gallringar, som inte lämnar något positivt netto förrän möjligen i slutet av den långa omloppstiden. Av denna anledning bör bidrag utgå även till gallring av ädellövskog.

Hagmarksproblemet är svårt att lösa. — — — I första hand blir markägarnas frivilliga insatser avgörande för i vilken utsträckning öppna hagmarker kommer att finnas. Samhället kan uppmuntra och stödja genom bidrag. Troligen kan dock aldrig dessa bli av sådan storleksordning att de får någon avgörande betydelse utan markägarnas positiva medverkan. — — —

4.16 Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län: — — — Skogsvårdsstyrelsen biträder utredningens förslag härvidlag och menar liksom skogsstyrelsen att bidragsprocenten vid beståndsanläggning bör sättas till 80 procent. En förutsättning för ädellövskogsbruk i länet är därtill att åtgärder för begränsning av viltskador vidtas. Den nu varande ädellövskogen har uppkommit under helt andra viltförhållanden än dagens. Stöd till anläggning av nya ädellövskogar bör endast utgå när förutsättningar för ett levande ädellövskogsbruk kan bedömas föreligga under en omloppstid.

— — —

4.17 Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län: — — — Skogsvårdsstyrelsen tillstyrker förslagen rörande ekonomiskt stöd, utbildning, rådgivning m. m. Med hänsyn till de höga kostnaderna för anläggning av ädellövskog förordar skogsvårdsstyrelsen att bidragsprocenten vid beståndsanläggning bör vara 80.

— — —

4.19 Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län: — — — För att stimulera markägarna till ett ökat intresse för ädellövskogsbruk krävs åtgärder i form av bidrag. Möjligheter till bidrag bör finnas till bl. a. utsyning, beståndsanläggning och röjning. Bidragsprocenten bör sättas på en sådan nivå (förelagsvis 80 %) att markägarna verkligen kompenseras för ädellövskogsbrukets kostsamma åtgärder. Genom åtgärder som stimulerar till ett aktivt ädellövskogsbruk skapas ökade sysselsättningsmöjligheter i en inte ringa omfattning. En etablering av industri baserad på ädellövträd samt en effektiv marknadsföring av produkter av ädelträ kommer dessutom att ge många arbetstillfällen i vidareförädlingen.

— — —

Skogsvårdsstyrelsen vill framhålla behovet av en ökad satsning på forskning och utbildning i ädellövskogsskötsel. — — —

— — —

4.20 Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län: — — — Erfarenheterna från verksamheten med bokskogsanslaget visar att det krävs en mycket kraftig stimulans för att bryta det dödläge som råder och att de därvid tillämpade bidragsvillkoren varit otillräckliga. Skogsvårdsstyrelsen anser därför att det framförda förslaget till ekonomisk stimulans är otillräckligt för att i önskvärd omfattning åstadkomma en aktiv skötsel.

Enligt skogsvårdsstyrelsens uppfattning bör då det gäller ädellövskog statsbidrag utgå till hela den beräknade kostnaden för föryngring, ungdomsvård och utsyning. Kostnadsskillnaden för samhället mellan föreslagna 80% (60%) bidrag och 100% är måttlig. Däremot är skillnaden för markägaren, inte minst psykologiskt, mycket stor. En del av samhällets merkostnader kan dessutom tjänas in genom att det går åt mindre tid och arbete att komma överens med markägaren.

I detta sammanhang vill skogsvårdsstyrelsen ifrågasätta om det inte också borde utgå bidrag till stamkvistning av ek — en åtgärd som torde vara nödvändig om verkligt värdefullt virke skall kunna produceras.

Skogsvårdsstyrelsen instämmer — — — i naturvårdsverkets och skogsstyrelsens synpunkter om behovet av utbildning och rådgivning i dessa frågor.

— — —

4.22 Skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län: — — — I fråga om ersättning framför både naturvårdsverket och skogsstyrelsen att ersättning till markägare bör utgå i det fall att ädellövskog av naturvårdsskäl överhålls på sådant sätt att rationellt ädellövskogsbruk avsevärt försvåras. Regeln gäller nu beträffande bokskog. (I praktiken tycks i allmänhet i stället naturreservat ha bildats.) — Skogsvårdsstyrelsen finner förslaget närmast självklart.

Den största förlusten åsamkas emellertid markägare, som "drabbas" av bestämmelser om ädellövskogsbruk, av att han inte får driva sitt skogsbruk på normalt sätt, vilket bl. a. innebär fritt val av träslag inom skogsvårdslagens ram. Beträffande markägares rätt till ersättning för de förlus-

ter han därigenom åsamkas framföres inga förslag. Vi finner detta anmärkningsvärt och vill närmare utveckla våra synpunkter.

Naturvårdsverket hänvisar till att ersättning inte utgår enligt bokskogslagen och menar att motsvarande "är helt nödvändigt för att lagen skall vara meningsfull." Tankegången tycks vara en parallell till vad som sades i förarbetena till bokskogslagen. Man anförde där — i måttligt förtäckta ordalag — som skäl för utebliven rätt till ersättning att markägare åsamkades så stora förluster genom lagstiftningen att det skulle bli för dyrt för samhället att täcka dessa förluster! Tankegångarna var onekligen ovanliga, och man hade anledning anta att slutsatsen skulle vara unik och möjligen kunna betecknas som ett — visserligen svårartat olycksfall i arbetet. — — —

När tillfälle nu ges till omprövning hör den uppenbart orimliga bestämmelsen inte konserveras och t. o. m. utvidgas att gälla all ädellövskog. Kostnaderna bör i stället täckas av samhället och markägaren solidariskt.

— — —

4.23 Skogsvårdsstyrelsen i Kristianstads län: — — —

— — — delar skogsvårdsstyrelsen skogsstyrelsens uppfattning att en bidragsram på 1,5 milj. kr. är för låg och kan motverka lagstiftningens syfte. Skogsvårdsstyrelsen gör det med erfarenhet av den brist på medel som hittills gällt för bokskogsanslaget. Det är ett rättmätigt krav från skogsbruket att om en lagstiftning som begränsar näringens frihet införes i kombination med statligt stöd, skall tillräckliga medel ställas till förfogande.

Skogsvårdsstyrelsen föreslår att bidragsprocenten för röjning sättes lika med övriga återväxtåtgärder och tillstyrker att högst bidragsprocent för dessa åtgärder sättes till 80%.

Enligt skogsvårdsstyrelsens mening skall anslaget utgå direkt till skogsstyrelsen och inte bakas ihop med naturvårdsverkets anslag H6 "Vård av naturreservat m. m.". Anslagsramen blir därigenom beroende av verkets prioritering.

4.24 Skogsvårdsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Säväl naturvårdsverket som skogsstyrelsen understryker behovet av att ersättning utbetalas till markägare när ädellövskog av naturvårdsskäl överhålls så att ett rationellt ädellövskogsbbruk avsevärt försvåras (jfr. bokskogslagen). Skogsvårdsstyrelsen betonar vikten av att skälig ekonomisk kompensation utgår i sådana fall och tillstyrker förslaget.

För att stimulera intresset för skötsel, vård och vidmakthållande av ädellövskog anser styrelsen att olika stödmöjligheter skall finnas. Stödåtgärder för bokskogsskötsel regleras f. n. jml SFS 1974:436. Sedan bokskogslagens tillkomst har organisationer för sydsvenskt skogsbruk och naturvård framhållit önskvärdheten av ökat stöd till olika vårdåtgärder. All uppmuntran för markägaren bör skapa ett större intresse och en höjning av statsbidraget därför verka i positiv riktning.

— — —

4.25 Skogsvårdsstyrelsen i Hallands län: — — — Vissa skogsägare har dragit sig för att föryngra sina bokskogar trots vetskapen om det 60-procentiga bidraget till kostnaderna. Detta beror bl. a. på att de bedömer risken för misslyckande med åtföljande dyrbara hjälpåtgärder som alltför stor. Med hänsyn till det låga förväntningsvärdet av återväxten kan uppoffringarna bli betydande. Det kan befäras att samma förhållande kan komma att uppstå också vid den övriga ädellövskogens föryngring. Skogsvårdsstyrel-

sen anser därför att ett kostnadstak för markägaren bör åstadkommas. När kostnaderna blir högre än detta tak bör det allmänna stå för den överskjutande delen. Taket bör utgöras av markägarens normalkostnad för en grankultur på ifrågavarande mark. Det är också viktigt att anslaget i likhet med exempelvis klenvirkesbidraget får karaktären av förslagsanslag eftersom detta åtagande från det allmännas sida måste vara utan begränsning.

4.26 Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län: — — — Både naturvårdsverket och skogsstyrelsen påtalar de bristfälliga kunskaperna ifråga om skötsel av ädellövskog hos såväl skogsägare som tjänstemän. Skogsvårdsstyrelsen medger att detta är riktigt. I de delar av landet där ädellövskogen är av tämligen ringa omfattning har styrelsens personal svårigheter att skaffa sig den fond av erfarenhet rörande ädellövskogsskötsel som är önskvärd. Samma sak gäller även för andra kategorier skogstjänstemän. Skogsvårdsstyrelsen hälsar därför med tillfredsställelse skogsstyrelsens planer på en satsning på utbildning i detta ämne med stöd av den lärobok som är under utarbetande. Styrelsen kan också ställa sig bakom förslaget om inrättande av en länsövergripande tjänst inom skogsvårdsorganisationen med ädellövskog som särskilt ansvarsområde.

4.28 Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län: — — — Förutom — — — ger ett aktivt ädellövskogsbruk även arbetstillfällen och råvara. En förutsättning är emellertid, att råvaran har tryggad avsättning.

Skogsvårdsstyrelsen stöder därför skogsstyrelsens förslag, att utvecklingsfonderna verkar för etablering av industri baserad på ädellövskog samt arbetar för effektiv marknadsföring av dessa produkter. — — —

4.30 Länsstyrelsen i Östergötlands län: — — — Den av naturvårdsverket beräknade bidragsramen 1,5 milj. kr. till anläggande och röjning av all ädellövskog, inklusive bokskog förefaller som skogsstyrelsen påpekat vara för låg. För att uppnå en önskvärd omfattning av nyanläggning av ädellövskog bör därför även andra möjligheter användas. En sådan möjlighet är att av anslaget för s. k. 5:3 skog (lågproducerande bestånd) reservera förslagsvis 5 milj. kr. årligen till nyanläggning av ädellövskogsbestånd. En motivering till en sådan åtgärd är att en stor del av de objekt som beviljats 5:3-bidrag i Östergötland och sannolikt därmed även i södra och mellersta Sverige i övrigt, utgöres av f. d. hagmarker med större eller mindre inslag av ädellövträd.

— — —

Länsstyrelsen tillstyrker vidare att de övriga åtgärder som föreslagits av naturvårdsverket och kompletterats/vidareutvecklats av skogsstyrelsen beträffande utbildning, rådgivning, frö- och plantförsörjning, avsättningsmöjligheter m. m. som erfordras för att möjliggöra ett intensifierat ädellövskogsbruk genomföres.

4.34 Länsstyrelsen i Blekinge län: — — — Länsstyrelsen vill — — — särskilt framhålla

att förslaget statligt ekonomiskt stöd till utsyning, skogsbruksplanläggning, beståndsanläggning och röjning i ädellövskog bör vara frikostigt (Bidragsprocenten för beståndsanläggning och röjning bör vara 80 % för att innebära en tillräcklig stimulans för skogsägaren)

att betydande resurser satsas på utbildning och rådgivning samt forskning angående ädellövskogsskötsel

att bestånd av ädellövskogar särskilt uppmärksammas vid den översiktliga skogsinventeringen som skogsvårdsstyrelserna genomför

att behovet av frö- och plantmaterial klarläggs (Det är härvid av väsentlig betydelse att förnyringen av ädellövskogen kan ske med inhemskt frö- och plantmaterial)

att resurser kan reserveras för en länsövergripande tjänst inom skogsvårdsorganisationen med ädellövskog som särskilt ansvarsområde

att staten genom utvecklingsfonden och andra organ verkar för etablering av industri baserad på ädellövträd och arbetar för en effektivare marknadsföring av produkter av ädellövträd

att naturvårdsverket och skogsstyrelsen i samråd med LON utarbetar effektiva och smidiga administrativa rutiner för samarbetet mellan skogsvårdsstyrelserna och länsstyrelserna när det gäller handläggning av ärenden enligt föreslagen ädellövskogslag samt skogsvårdslagen och naturvårdslagen.

4.35 Länsstyrelsen i Kristianstads län: — — — Skall ädellövskogen på sikt kunna bevaras i önskvärd omfattning, fordras en positiv medverkan från markägarna och en ekonomisk lönsamhet inom ädellövskogsbuket som ligger i nära nivå med vad som kan uppnås inom barrskogsbuket. Det är därför i första hand angeläget att stödet till ädellövskogsbuket kraftigt ökas och att bättre avsättningsmöjligheter för ädellövträd tillskapas.

Länsstyrelsen anser att anslaget till utsyning hittills varit något för knappt, vilket skulle tala för en viss höjning av antalet stämplingsdagsverken. Vidare bör bidraget för både återväxtåtgärder och ungskogsrojning enligt länsstyrelsens mening utgå med 80 procent till alla markägare. Med hänsyn härtill bedömer länsstyrelsen det årliga anslagsbehovet till i genomsnitt 2 milj. kr. per år. Länsstyrelsen vill också påpeka att åtgärdernas omfattning varierar starkt från år till år beroende på ollonår och fluktuerande virkesmarknad. Detta talar för att anslaget ges som reservationsanslag.

I enlighet med skogsstyrelsens förslag anser länsstyrelsen att anslag för utsyning, återväxt och ungskogsrojning av praktiska skäl bör ställas direkt till skogsstyrelsens förfogande med föreskrift för skogsvårdsstyrelserna att samråda med länsstyrelsen.

Ersättningar vid så kallad överhållning av ädellövskog bör av praktiska skäl däremot utgå från naturvårdsverkets anslag, som bör uppräknas med hänsyn härtill.

4.36 Länsstyrelsen i Malmöhus län: — — — Det för bokskogslagen gällande bidraget på 60 % föreslås höjt till 80 % vad avser hyggesrensning, markberedning, hägnad, plantering eller sådd, hjälpkultur och gränsrensning. Länsstyrelsen anser att detta är angeläget för att de kostsamma återväxtåtgärderna skall täckas i rimlig utsträckning.

Ett annat sätt att skapa en positiv inställning till bevarande av ädellövskog hos markägarna torde vara en sänkning av taxeringsvärdena på ädellövskogsmark. I anvisningar till 1981 års fastighetstaxering har fastslagits att lägre taxeringsvärden skall åsättas mark som berörs av restriktioner enligt bokskogslagen. — — —

4.40 Länsstyrelsen i Skaraborgs län: — — — Enligt samtliga förslag skall rationellt ädellövskogsbuket bedrivas i merparten av ädellövskogarna.

Länsstyrelsen vill dock framhålla vikten av forskning, utbildning och information vad gäller ädellövskogens värden och skötsel. Av stor betydelse för möjligheterna att bibehålla ädellövskogar är också tillgången på lämpligt frö- och plantmaterial samt avsättningsmöjligheterna för virke från de ädla lövträden. — — —

Det är enligt länsstyrelsens mening angeläget att ett bättre underlag om ädellövskogarnas förekomster, värden för naturvård och kulturminnesvård m. m. i länet tas fram. Länsstyrelsen instämmer i skogsstyrelsens förslag angående värdet av särskilda ädellövskogsplaner för större fastigheter för att minska det administrativa arbetet.

4.43 LRF/SSR: — — — Med tanke på de mycket dryga anläggningskostnaderna vill förbunden ifrågasätta om inte det statliga stödet borde utökas. LRF/SSR vill kraftigare än utredningen understryka att ekonomiska bidrag samt förbättrad utbildning och rådgivning i skötsel av ädellövskog utgör de bästa förutsättningarna för det framtida skydd som samhället eftersträvar. — — — LRF/SSR vill varna för en överdriven tilltro att via lagstiftning och långtgående administrativa regleringar kunna förbättra förutsättningarna för bevarande av naturresursen. Samhällsstödet motiverar ändå enligt organisationernas uppfattning, att det allmänna genom en ändamålsenlig utformning i lagstiftningen kan skaffa sig en överblick över utvecklingen och få praktiska möjligheter att kunna ingripa i fall där särskilda samhällsvärden står på spel. LRF/SSR ställer sig bakom ett sådant anpassat regel-system.

— — —
Enligt naturvårdsverkets förslag skall markägare utan ersättning kunna förhindras att övergå till lönsammare brukningsform i skogen. Enligt förbundens uppfattning är det principiellt inte rimligt att vissa företagare tvångsvis och utan ersättning åläggs annan driftsinriktning för att tillgodose utomstående intressen. — — —

4.44 SISU: — — — Där samhällsingenjörerna motiveras för särskilt skyddsvärda objekt och kontinuerligt ädellövskogsbruk ej bedöms tillräckligt för bevarandebeståndet torde i de flesta fall frivilliga överenskommelser baserade på nuvarande naturvårdslagstiftning mellan ägare och det allmänna vara den mest framkomliga vägen. SISU vill i det sammanhanget uppmärksamma betydelsen av att berörda markägare tillerkänns ersättning från allmänna medel i den mån de får vidkännas förluster och merkostnader.

— — —
4.45 Skogssällskapet: — — — Vi anser skogsstyrelsens förslag klart bättre och tror att med den föreslagna ekonomiska hjälpen både till anläggning och röjning av ädellövskog den nödvändiga aktiveringen skall kunna uppnås. Möjligheten att ekonomiskt stödja även röjningar, som är inriktade på att överföra ett skogsbestånd till ädellövskog, är säkerligen betydelsefull. Även möjligheten till upprättande av långsiktiga planer för ädellövskogsbruk bedömer vi positivt. Härigenom kan exempelvis en slutavverkning av ädellövskog på olämplig mark ersättas av nyplantering på annan bättre lämpad mark, mera intressant ur naturvårdssynpunkt.

— — —
Avsättningsmöjligheterna måste också förbättras, bl. a. genom produktutveckling och effektivare marknadsföring. — — —

4.46 Sveriges jordägareförbund: — — —

Enligt Sveriges Jordägareförbunds uppfattning kan det inte komma ifråga att anta ny lagstiftning om ädellövskogar utan att samtidigt fastställa uttömmande regler om kompensation till markägarna. Sådana regler måste innebära, att skogsbruket erhåller full kompensation. Sveriges Jordägareförbund vill med skärpa framhålla att i kompensationen måste ingå även ersättning för den ofta avsevärt fördyrade administrationen genom arbete med samråd med myndigheter, ansökningar och utredningar m. m.

— — —

4.47 Svenska naturskyddsföreningen: — — — Till de frågor som inte fått någon tillfredsställande lösning i utredningens förslag hör också hur ädellövskogens bevarande ska finansieras. Utredningen utgår från att tillräckliga medel ska finnas disponibla i de båda av naturvårdsverket disponerade anslagen till mark för naturvård (H5) respektive vård av naturreservat m. m. (H6). Enligt föreningens mening är dessa anslag helt otillräckliga för att svara mot de mycket stora behov som finns inom hela naturvårdsområdet. Föreningen skulle givetvis med stor tillfredsställelse hälsa en höjning av dessa anslag. — — — Möjligheterna att låta skogsbruket kollektivt finansiera en del av dessa naturvårdsinsatser via skogsvårdsavgiften bör undersökas.

En möjlighet som inte är tillvaratagen i naturvårdsverkets eller skogsstyrelsens förslag är att stimulera markägare till att utan krav på ersättning avstå från att ta i anspråk impedimentmarker eller andra hittills obrukade marker be vuxna med ädellövskog. Många av dessa lövskogsmarker — med ibland mycket stort vetenskapligt och annat naturvårdsvärde — är av sådan karaktär att de inte alls eller endast nätt och jämt är lönsamma att åtgärda. Vad som gör att markägaren ändå i många fall kommer att överväga åtgärder är att skogsvårdslagstiftningen i sin nuvarande utformning föreskriver detta och att skogsvårdsorganisationen följaktligen med olika medel försöker tvinga eller stimulera fram skogsbruksåtgärder från markägarens sida. Modifierades skogsvårdslagens regler på denna punkt så att det i stället blev tillåtet — och eventuellt skattemässigt och på annat sätt gynnsamt — för markägaren att avstå från att bruka sådan mark som har reella kvaliteter från naturvårdssynpunkt skulle inte oväsentliga arealer naturskog och annan ädellövskog kunna bevaras till mycket ringa kostnad för samhället. Det är givetvis inte föreningens avsikt att det skulle stå alla markägare fritt att avstå från skogsbruksåtgärder med hänvisning till förespoglade naturvårdsvärden, utan en förutsättning för att undantagsreglerna skulle få tillämpas borde vara att lämplig naturvårdsmyndighet vitsordar att detta är motiverat från naturvårdssynpunkt. Enligt föreningens mening skulle ett sätt att åstadkomma åsyftade regler kunna vara att precisera skogsvårdslagens definition av skogsmark.

— — —

4.48 Svenska kommunförbundet: — — — Ett aktivt ädellövskogsbruk måste bygga på markägarnas positiva medverkan. Det är därför enligt styrelsen rimligt att bidrag ska utgå för återplantering. Vidare behövs det statligt stöd för att dels producera frö och plantmaterial, dels röja och sköta skogar. Styrelsen vill också betona att det krävs ordentliga insatser för utbildning, rådgivning och information.

När det gäller val av former för stöd och bidrag vill styrelsen erinra om de synpunkter som framfördes till industridepartementet i yttrandet

1981-12-18 om skogens virkesförsörjning. Styrelsen förordade här ett alternativ för statligt stöd som bygger på en utveckling av det befintliga systemet med skogsvårdsavgifter och bidrag till kostnaderna för återväxtåtgärder efter avverkning. Systemet ger skogsägarna en stimulans att skaffa sig intäkter från skogen, eftersom fastigheten åsamkar honom en fast kostnad. Samtidigt främjas återväxten.

— — —

4.49 Svenska skogsarbetareförbundet: — — —

Om allt för rigorösa bestämmelser införs och som medför att markägaren inte ges möjlighet att få någon nämnvärd avkastning från dessa skogar, då ökar givetvis kraven för kompensation av de lagliga restriktionerna. Då kan det — — — vara ändamålsenligare att skapa naturreservat på mindre och begränsade områden.

— — —

De remitterade lagförslagen

1 Förslag till

Ädellövskogslag

Härigenom föreskrivs följande.

1§ Denna lag syftar till att bevara landets ädellövskogar för framtiden.

För skötseln av ädellövskog på skogsmark gäller utöver denna lag bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979:429). För skydd eller vård av ädellövskog, i de fall naturvårdsintresset inte kan tillgodoses genom att ädellövskogsbruk bedrivs, finns bestämmelser i naturvårdslagen (1964:822).

2§ Med ädla lövträd avses i denna lag de inhemska trädslagen alm, ask, avenbok, bok, ek, fågelbär, lind och lönn.

3§ Med ädellövskog avses:

1. Skogsbestånd i Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län som utgörs av ädla lövträd till minst 70 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

2. Skogsbestånd i övriga delar av landet som utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent och vars areal är minst ett halvt hektar.

3. Trädbestånd på betesmarker, som inte är att anse som jordbruksmark, om beståndet utgörs av lövträd till minst 70 procent och av ädla lövträd till minst 50 procent. Av de ädla lövträden skall minst tio träd per hektar ha en diameter av minst 30 centimeter på en höjd av 1,3 meter över marken. Markens areal skall uppgå till minst ett hektar.

Har skogsvårdsstyrelsen beslutat viss trädslagssammansättning vid förnyring av ädellövskog, skall skogen betraktas som ädellövskog även om andelen lövträd är lägre än som anges i första stycket.

4§ Skogsvårdsstyrelsen skall på begäran lämna besked om visst skogsbestånd eller trädbestånd på betesmark är att anse som ädellövskog.

5§ I bestånd som avses i 3§ får inte vidtas åtgärder som innebär att beståndets egenskap av ädellövskog förloras.

Om det finns särskilda skäl, får länsstyrelsen medge undantag från första stycket. I samband med medgivande av undantag får länsstyrelsen föreskriva att ny ädellövskog anläggs på annat ställe inom en brukningsenhet.

För anläggning av ny ädellövskog gäller 7§ andra – fjärde styckena.

6§ Utan hinder av 5§ första stycket får mark användas i enlighet med stadsplan eller byggnadsplan eller i enlighet med beslut som gäller för företag vars tillåtlighet har prövats i särskild ordning.

7§ För att en tillfredsställande återväxt av ädellövskog skall tryggas, får sådan skog inte slutavverkas utan att skogsvårdsstyrelsen har lämnat tillstånd till avverkningen.

Skogsvårdsstyrelsen får förelägga fastighetsägaren att vidta de åtgärder som behövs för skydd eller vård av ädellövskogen eller för att trygga återväxten av skogen.

I beslut om föreläggande får vite sättas ut. Om föreläggandet inte följs, får skogsvårdsstyrelsen förordna att åtgärden skall vidtas på den försumliges bekostnad.

Som villkor för tillstånd kan krävas att säkerhet ställs för att de föreskrivna åtgärderna fullgörs.

8 § Meddelas föreläggande om åtgärder för att trygga återväxten av ädellövskog, kan bidrag lämnas av allmänna medel till kostnaderna för åtgärderna.

9 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 5 § första stycket, 7 § första stycket eller mot en föreskrift om avverkning som har meddelats med stöd av 7 § andra stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

10 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos regeringen genom besvär. Statens naturvårdsverk får överklaga länsstyrelsens beslut.

Skogsvårdsstyrelsens beslut får överklagas hos skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens beslut får överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984, då lagen (1974: 434) om bevarande av bokskog skall upphöra att gälla.

Beslut enligt 2, 3, 5 eller 10 § lagen (1974: 434) om bevarande av bokskog skall anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen, om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar annat. Har beslut som avses i 6 § samma lag meddelats gäller dock äldre bestämmelser.

2 Förslag till

Lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822)

Härigenom föreskrivs att 25 § naturvårdslagen (1964: 822) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

Ägare av fastighet och innehavare av särskild rätt till fastighet är berättigade till ersättning av staten i den utsträckning som anges i 26, 28 och 30 §§. Att i vissa fall även borgenär, som har panträtt i fastigheten, är berättigad till ersättning framgår av 34 § andra stycket. Om inlösen av fastighet finns föreskrifter i 27 §.

I fråga om ersättning och inlösen skall expropriationslagen (1972: 719) i tillämpliga delar lända till efterrättelse i den mån avvikande bestämmelser

¹ Senaste lydelse 1982: 1097.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

ej meddelas i denna lag. 4 kap. 3 § expropriationslagen skall äga tillämpning i fråga om värdeökning som ägt rum under tiden från dagen tio år före det talan väcktes vid domstol.

I fråga om ersättning med anledning av att avverkning eller återväxtåtgärd som avses i lagen (1974:434) om bevarande av bokskog förbjudits eller att tillstånd till sådan avverkning eller åtgärd vägrats eller förenats med föreskrifter gäller bestämmelserna i nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1984. I fråga om beslut, som avses i 25 § tredje stycket i äldre lydelse och som har meddelats före ikraftträdandet, gäller dock fortfarande nämnda bestämmelse.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1983-12-06

Närvarande: f. d. regeringsrådet Paulsson, regeringsrådet Mueller, justitierådet Jermsten.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1983 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Lundkvist beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. ädellövskogslag,
2. lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Hans Pettersson.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Ädellövskogslagen

1 §

Bestämmelserna i andra stycket syftar till dels att klargöra att skogsvårdslagen i princip skall tillämpas beträffande ädellövskogar på skogsmark med de avvikelser som följer av den nya ädellövskogslagen, dels att erinra om att särskilda föreskrifter till skydd för ädellövskogar kan meddelas enligt naturvårdslagen om behövliga åtgärder inte kan åstadkommas inom ramen för ett rationellt ädellövskogsbruk. Bestämmelserna torde få en mera tillfredsställande lydelse om de – fördelade på två stycken – utformas på följande sätt:

”I fråga om skötseln av ädellövskog på skogsmark gäller i övrigt bestämmelserna i skogsvårdslagen (1979: 429).

I naturvårdslagen (1964: 822) finns särskilda bestämmelser som kan tillämpas om ytterligare åtgärder behövs för det ändamål som anges i första stycket.”

3 §

I första stycket ges bestämmelser om vad som skall anses som ädellövskog vid tillämpning av lagen. Av specialmotiveringen framgår att bedömningen om ädellövskog föreligger skall ske med hänsyn till trädbeståndets omfattning på varje brukningsenhet för sig. Innebörden av begreppet brukningsenhet har inte närmare förklarats i remissprotokollet, men det får antas där vara använt i den betydelse uttrycket har enligt 15 § skogsvårdslagen. Den berörda anknytningen av ädellövskogsbegreppet till brukningsenhet är enligt lagrådets mening av sådan vikt för tillämpningen av lagen att den bör komma till uttryck i lagtexten.

5 §

Första stycket innehåller lagens grundläggande regel om vad en fastighetsägare har att iaktta för att lagens syfte skall tillgodoses. Bestämmelsen har uttryckts så att "i bestånd som avses i 3 § får inte vidtas åtgärder som innebär att beståndets egenskap av ädellövskog förloras". Formuleringen kan emellertid lätt leda till föreställningen att slutavverkning enligt skogsvårdslagen skulle vara förbjuden. Så är ju emellertid inte fallet. I stället är den föreslagna lagens innebörd, såvitt gäller skogsbestånd, att slutavverkning skall ske enligt skogsvårdslagen men att därvid, i förekommande fall med avvikelse från nämnda lag, ny skog alltid skall anläggas på det avverkade området och att anläggningen skall avse ny ädellövskog. För att undvika missförstånd om lagens innebörd i detta hänseende synes paragrafen böra kompletteras, lämpligen genom att till första stycket läggs en andra mening av följande innehåll: "Efter slutavverkning i skogsbestånd skall ny ädellövskog anläggas på området."

Enligt andra stycket får länsstyrelsen medge undantag "från första stycket". Med det av lagrådet förordade tillägget till detta stycke vinnes också att omfattningen av länsstyrelsens ifrågavarande dispensbefogenhet framstår klarare. Som framgår av remissprotokollet kan sålunda undantag från första stycket bli aktuellt inte minst i fråga om nyanläggningsskyldigheten, exempelvis i form av medgivande att den nya skogen får avse annat trädslag än ädellövträd eller att marken får användas för annat ändamål än skogsbruk.

Tredje stycket innehåller en erinran om att för anläggning av ny ädellövskog gäller 7 § andra – fjärde styckena. Från systematisk synpunkt passar denna bestämmelse mindre väl in i 5 §, som i övrigt innehåller de av naturvårdsintresset betingade materiella reglerna om vad den enskilde har att iaktta för bibehållande av ädellövskogar och de därtill anknutna bestämmelserna om länsstyrelsens dispensbefogenheter. De bestämmelser i 7 § andra – fjärde styckena, till vilka tredje stycket i förevarande paragraf hänvisar, framstår i motsats härtill närmast som föreskrifter av främst skoglig natur: föreskrifter enligt de åsyftade reglerna meddelas också av skogsvårdsstyrelserna. För att inte missförstånd skall behöva uppstå om de båda myndigheternas ansvarsområden och med beaktande även av den ändrade utformning av 7 §, som lagrådet förordar i fortsättningen, föreslår lagrådet att tredje stycket får utgå ur paragrafen.

7 §

Bestämmelserna i denna paragraf har utformats med utgångspunkt i det i första stycket angivna kravet, att skogsvårdsstyrelsen i varje särskilt fall skall lämna tillstånd till slutavverkning i ädellövskog. Av den allmänna motiveringen i remissprotokollet framgår emellertid att tillstånd alltid skall lämnas så snart en slutavverkning är tillåten enligt bestämmelserna i skogsvårdslagen. Det enda syftet med "tillståndsprövningen" anges således

vara att trygga en tillfredsställande återväxt av ädellövskog. För att tillgodose detta ändamål avses skogsvårdsstyrelsen regelmässigt komma att utfärda närmare föreskrifter angående vad vederbörande fastighetsägare har att iaktta. Sådana föreskrifter anges kunna omfatta såväl det sätt på vilket avverkningen skall ske som hur därav föranledda föryngringsåtgärder skall genomföras. Även andra åtgärder som behövs för skydd eller vård av skogsbeståndet eller för att trygga återväxten skall, enligt vad som vidare anförts i remissprotokollet, kunna föranleda särskilda föreskrifter. Det synes vara förutsatt att föreskrifter om åtgärder i sistnämnda syften skall kunna meddelas även i annat sammanhang än då en slutavverkning är aktuell.

Enligt lagrådets mening kommer nu redovisade tankegångar bakom förslaget mindre väl till uttryck i lagtextens första och andra stycken. Avsikten med regleringen skulle framgå bättre och tydligare om paragrafen ges förslagsvis följande lydelse:

”Slutavverkning i skogsbestånd som avses i 3 § får inte påbörjas innan skogsvårdsstyrelsen lämnat medgivande därtill.

I samband med medgivande enligt första stycket får skogsvårdsstyrelsen meddela särskilda föreskrifter angående det sätt på vilket slutavverkningen och den därav föranledda anläggningen av ny ädellövskog skall genomföras. Föreskrifter får även meddelas i annat fall då särskilda åtgärder behövs för skydd eller vård av viss ädellövskog.

I föreskrift enligt andra stycket får vite sättas ut. Om föreskriften inte följs, får skogsvårdsstyrelsen förordna att däri angiven åtgärd skall vidtas på den försumliges bekostnad.

Som villkor för medgivande enligt första stycket får skogsvårdsstyrelsen kräva att säkerhet ställs för att föreskrivna åtgärder fullgörs.”

9 §

Godtas det av lagrådet förordade tillägget till 5 § första stycket torde hänvisningen i förevarande paragraf till detta stycke böra avse första meningen i stycket.

De föreskrifter, som avses i paragrafen och vilka således är straffsanktionerade, kan i vissa fall ha förenats med vite. Har ett vitesföreläggande överträtts bör, i överensstämmelse med vad som brukar föreskrivas för motsvarande situationer, ansvar inte få ådömas. I sådana fall bör som påföljd endast få ifrågakomma att det förelagda vitet döms ut. Paragrafen synes böra kompletteras med en bestämmelse i detta hänseende i överensstämmelse med vad som föreskrivits exempelvis i 27 § skogsvårdslagen.

Lagen om ändring i naturvårdslagen

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-12-15

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition med förslag till ädellövskogslag, m. m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. ädellövskogslag,

2. lag om ändring i naturvårdslagen (1964: 822).

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Jag har inte något att erinra mot vad lagrådet har anfört i anslutning till 1, 5 och 7 §§ förslaget till ädellövskogslag och jag biträder förslagen till förtydligande av paragraferna. Jag kan dock inte ansluta mig till förslaget att 5 § tredje stycket skall utgå. Som jag har anfört i specialmotiveringen till paragrafen syftar bestämmelsen i tredje stycket på det fall när länsstyrelsen tillåter att en ädellövskog avvecklas mot att ny sådan skog anläggs på annat ställe inom en brukningsenhet. Föreskrifter om hur denna förnygring skall gå till bör då meddelas av skogsvårdsstyrelsen och inte av länsstyrelsen. Enligt min mening behövs en särskild regel om detta.

Enligt lagrådet bör det i 3 § uttryckligen anges att bestånden av ädellövskog skall vara avgränsade till en viss brukningsenhet. Ett sådant förtydligande överensstämmer med vad jag har anfört härom i specialmotiveringen. Jag har emellertid sedermera erfarit att en sådan begränsning skulle innebära att inte obetydliga arealer ädellövskog i vissa områden med ett stort antal små fastigheter kommer att falla utanför den nya lagens tillämpningsområde. Jag förordar mot den bakgrunden att begreppet bestånd inte begränsas till att avse en viss brukningsenhet. En sådan tillämpning överensstämmer för övrigt med tillämpningen av bokskogslagstiftningen. Därmed är det inte aktuellt att ytterligare precisera lagtexten.

Jag ansluter mig till förslaget att i 9 § föra in en bestämmelse för det fall någon överträder en straffsanktionerad föreskrift som har förenats med

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 3 november 1983.

vite. I paragrafen bör dessutom en följdändring göras i enlighet med vad lagrådet har anfört.

Utöver vad jag nu förordat bör vissa redaktionella jämkningar göras i författningsförslagen.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

dels att antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar.

dels att godkänna de i regeringsprotokollet den 3 november 1983 förordade riktlinjerna för statligt stöd till skötsel av ädellövskog.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Innehåll

Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	2
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1983	5
1 Inledning	5
2 Allmän motivering	5
2.1 Allmänna utgångspunkter	5
2.2 Lagens tillämpningsområde	9
2.2.1 Trädslag	9
2.2.2 Definitioner av ädellövskog	10
2.3 Statligt stöd m. m.	11
3 Upprättade lagförslag	13
4 Specialmotivering	13
4.1 Förslaget till ädellövskogslag	13
4.2 Förslaget till ändring i naturvårdslagen (1964: 822)	20
5 Hemställan	21
6 Beslut	21
Bilaga 1 Sammanfattningar av naturvårdsverkets förslag Ädel- lövskog, förslag till skydd och vård och av skogsstyrel- sens förslag om bevarande av ädellövskog	22
Bilaga 2 Sammanställning av remissyttrandena över naturvårds- verkets och skogsstyrelsens förslag i fråga om skydd och vård av ädellövskog	24
Bilaga 3 De remitterade lagförslagen	54
Utdrag av lagrådets protokoll den 6 december 1983	57
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 15 december 1983	60